

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLARIN
GAZETELER HAKKINDAKİ GÖRÜŞ VE BEKLENTİLERİ
(SAKARYA/KARAMAN İL ÖRNEKLERİ)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Özlem YILMAZ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Füsun YILDIZBAŞ

Haziran, 2011
BOLU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Özlem YILMAZ'a ait “Okul Öncesi Dönemde Çocukların Gazeteler Hakkındaki Görüş Ve Beklentileri (Sakarya/Karaman İl Örnekleri)” adlı çalışma, jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir. 09 / 05 / 2011

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Füsun YILDIZBAŞ

Üye : Doç. Dr. Yasemin AYDOĞAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZUOĞLU

.../.../2011

Prof. Dr. Gönül ÜLKER

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT

FOCUS GROUP RESEARCH ON THE NEWSPAPER PERCEPTION OF PRESCHOOL CHILDREN

Özlem YILMAZ

Master Thesis

Primary School Education / Preschool Education

Advisor (Thesis Consultant): Assistant Professor Doctor Füsun YILDIZBAŞ

June, 2011

The aim of this study was to investigate the newspaper perception of preschool children whit focus group research. Research samples were consist of 28 children. If conducted on 2 different kindergartens with participation of educating nursery classes of Sakarya Province Arifiye District Kazım Karabekir İÖÖ and Karaman Province Yavuz Sultan Selim İÖÖ at 2010-2011 academic year.

When the data were analyzed it was established that preschool children, interestingly, have a negative perception of newspaper because of the news related with death, accident and natural disasters. The newspaper perception of the children don't changes depending on neighbor head. The children interviewed expected newspapers to see attractive pictures, puzzles, stories and to contain cartoon CD's. At the end of the interview, the children were used positive news when the class newspaper was produced from the daily newspapers.

Key words: Preschool period, Preschool children, Newspapers

ÖZET

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLARIN GAZETE ALGILARI ÜZERİNE ODAK (FOCUS) GRUP ÇALIŞMASI SAKARYA/KARAMAN İL ÖRNEKLERİ

Özlem YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Okul öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Füsun YILDIZBAŞ

Mayıs 2011

Bu araştırma, altı yaş grubu okul öncesi çocuklarının gazeteler hakkındaki görüş ve beklentilerini belirlemek ve yerleşim yerlerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışma nitel araştırma yöntemine dayalı olup, yarı yapılandırılmış odak grup görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2010-2011 eğitim-öğretim yılı Sakarya ili Arifiye ilçesine bağlı Kazım Karabekir İ.Ö.O. ve Karaman ili Yavuz Sultan Selim İ.Ö.O. anasınıflarında eğitim gören toplam 28 çocuk oluşturmuştur. Araştırmaya dahil edilen çocuklara 17 sorudan oluşan görüşme formu uygulanmış ve alınan cevaplar görüşme sonrası içerik analizi yapılarak, elde edilen veriler raporlaştırılmıştır.

Elde edilen verilerin analizi sonucunda, okul öncesi çocukların gazete hakkında (ilginç bir şekilde) ölüm, kaza ve doğal afet gibi olumsuz bilgi aktarma işlevini üstlendiği algısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu duruma, çocukların yaşadıkları yerleşim yerlerinin etki etmediği bulunmuştur. Araştırmadaki çocukların gazeteden

beklentileri ilgi çekici görseller, bilmeceler, hikâyeler içermesi ve çizgi film CD'sinden oluşması yönündedir. Odak grup görüşmesi sonunda günlük gazetelerden çocukların istekleri doğrultusunda kesilerek oluşturulan sınıf gazetesinde ise çocukların olumlu haber içeriklerine yer verdikleri gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, Altı yaş grubu çocuklar, Gazeteler

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında görüşleri, bilgisi ve yönlendirmeleriyle destek olan tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Füsun YILDIZBAŞ'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam süresince her zaman bana destek olan, anlayış ve sevgileriyle yanımda olduklarını hissettiren anneme, babama ve biricik kardeşime sonsuz teşekkür ederim. Sıkıntılı çalışma günlerinde desteğini benden hiç esirgemeyen, varlığından güç aldığım Abdullah DEMİREL'e, hoşgörüsü ve tüm samimiyetiyle manevi desteğini hissettiğim arkadaşım Meltem BALABAN'a teşekkür ederim.

Araştırmaya katılan sevimli öğrencilerim ve ailelerine, değerli öğretmen arkadaşım Sema ÖZDAMAR'a saygılarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ABSTRACT	iii
ÖZET	iv
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	4
1.2. Araştırma Soruları	5
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR	7
2.1. Eğitim	7
2.2. Okul Öncesi Eğitim	7
2.3. Okul Öncesi Eğitim Programı	9
2.3.1. 2006 Programının Özellikleri	9
2.3.2. Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Etkinlikler	11
2.3.3. Okul Öncesi Dönemde Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	11
2.4. Okul Öncesi Dönemde Okuma Alışkanlığı Kazandırılmasının Önemi	14
2.5. Gazete	16
2.6. İlgili Araştırmalar	20

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	24
3.1. Araştırma Modeli	24

3.1.1. Odak (Focus) Grup Çalışması	24
3.2. Evren ve Örneklem	27
3.3. Veri Toplama Araçları	27
3.4. Veri Toplama Süreci	28
3.4.1. Görüşme Aşaması	29
3.5. Verilerin Analizi	31
BÖLÜM IV	
4. BULGULAR	33
BÖLÜM V	
5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA	40
5.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Gazete Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	41
5.2. Okul Öncesi Çocuklarının Yaşadıkları Yerleşim Birimleri Bakımından Gazete Hakkındaki Görüşlerinin Farklılığına İlişkin Sonuçlar	42
5.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Nasıl Bir Gazete İstediklerine İlişkin Sonuçlar	42
ÖNERİLER.....	45
KAYNAKÇA	48
EKLER	
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu	52
Ek 2. Okul Öncesi Çocuklarının Gazete İle İlgili Görüşlerini İnceleme Soruları	54
Ek 3. Çocuklarla Yapılan Gazete Etkinliğinden Örnekler.....	55
Ek 4. Çocuklar İçin Hazırlanan Mümeyyiz Gazetesi Örneği.....	57
Ek 5. Sakarya İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Formu.....	58
ÖZGEÇMİŞ	59

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Odak Grup Görüşmesi Tablosu	29
Tablo 2a: Katılımcı Çocukların Cinsiyetlerine Ait Bilgiler	33
Tablo 2b: Katılımcı Çocukların Yerleşim Birimlerine Ait Bilgiler	33
Tablo 3: Katılımcı Çocukların Ailelerine Ait Bazı Bilgiler	34
Tablo 4: Katılımcı Çocukların Anne-Babalarının Eğitim Durumlarına Ait Bilgiler	34
Tablo 5: Ailelerin Evlerine Hangi Sıklıkta Gazete Alındığına İlişkin Bilgiler	35
Tablo 6 : Veri Toplama Alanına Ait Bazı Bilgiler	35
Tablo 7 : Okul Öncesi Çocuklarının Gazete Kavramını Nasıl Algıladıklarına İlişkin Bilgiler	35

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Okul öncesi eğitim; doğumdan, ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan; aile dışındaki planlı ve denetimli eğitimin beşiğidir. Bu yaş döneminde, çocuğun, belli bir biçim kazanmaya en elverişli ve açık durumda olduğu düşünüldüğünde, okul öncesi eğitimin önemi bir kat daha artmaktadır. Dolayısıyla bu yaş, çocukların bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin-uyarıcı çevre olanaklarını sağlaması, zihinsel ve sosyal açıdan çocukları, özelde okula, genelde yaşama hazırlamayı amaçlaması sebebiyle diğer eğitim aşamalarındaki değerlerden daha önemli değerler aşıl原因an “temel” bir eğitim süreci olduğu kabul edilmelidir (Çetinkaya, 2006:2).

Okul öncesi eğitimin tanımı için, çocuklarda kendi yaşantıları yolu ile ve kasıtlı olarak “istendik davranış” değişiklikleri meydana getirme sürecidir de denilebilir.

Okul öncesi eğitim programı ise, 0-72 aylık çocukların kurumlarda okul öncesi eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere; belirlenen hedefler doğrultusunda kazandırılmak istenen hedef davranışlara uygun, planlı ve sistemli eğitim yaşantıları düzenleyerek, sonuçta hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını gösteren değerlendirmeyi de içine alan çalışmalar bütünüdür (Aral ve diğ. 2000:58, Aktaran: Poyraz ve Dere, 2003:71).

2006 yılında yayımlanan okul öncesi eğitim programı; okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 aylık çocukların psikomotor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesini, özbakım becerilerinin kazandırılmasını ve

ilköğretime hazır bulunuşluklarının sağlanmasını amaçlamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006).

Birçok alışkanlığın temelini atıldığı okul öncesi dönem; kitap, dergi ve gazetelere ilginin yüksek olduğu ve okuma alışkanlığının temelini atıldığı dönemdir. Okuma alışkanlığının da diğer birçok alışkanlık gibi okul öncesi dönemde kazandırılması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Çocuklarda okuma alışkanlığı kazandırılmasında kitaplar kadar dergi ve gazetelerin de etkileri vardır.

Çocuklar için çıkarılan ikinci gazete 1875'te yayınlanan günlük Sadakat gazetesinin çıkardığı 'Çocuklara Mahsus Sadakat'tir. Bu çocuk gazetesinin o zaman büyük ilgi topladığı ve ilk sayısının 3000 adet basıldığı anlaşıyor. Çocuklara Mahsus Sadakat 7. sayıda ad değiştirerek 'Etfal (Çocuklar)' oldu (Taş, 2008:29).

Günümüze gelene kadar çocuk dergi ve gazetelerinin sayılarının artarak devam ettiği görülmektedir.

Fuad Süreyya Oral, Mümeyyiz'den sonra Terakki Eğlence, Arkadaş ve Bahçe'ye değinir. Şeyma Gençel Mümeyyiz, Etfal, Çocuklara Kıraat, Çocuklara Ta'lim'den bahseder. Cüneyd Okay'da ise bu sayılar on dokuzu bulmaktadır (Yaman, 2004:22).

Yapılan çalışmalardan da görüldüğü gibi çocuğa ve okumaya verilen önem, günümüze gelene kadar artarak devam etmiştir. Özellikle son yıllarda, çocuk dergileri gerek çocuklar gerekse aileler açısından oldukça ilgi görmektedir. Ele alınan konular, etkinlik sayfaları, bilimsel ve güncel haberler, verilen promosyonlar bu dergilere olan ilgilerin artmasına sebep olarak gösterilebilir.

Çocuk dergilerinin yanı sıra gazetelerde de çocuklara yönelik haberlere ve etkinliklere yer verilmektedir.

Haber alma, günlük olaylardan haberdar olma, yurttan ve dünyada gelişen

olayları takip etmede yazılı ve görsel basından yararlanılmaktadır. Yazılı ve görsel basın birbirini tamamlar nitelikte iki unsurdur. Bu çalışmada yazılı basının bir parçası olarak gazete ele alınacaktır.

Gazete, güncel olayları takip etme, olaylara farklı bakış açılarından bakmayı sağlama, aynı durumlara farklı yorum getirme açısından yazılı basının en önemli parçasıdır. Güncel olayların yanı sıra, geçmişte meydana gelen durumları hatırlatma, günümüz olayları ile ilişkilendirme, günlük yaşamın her alanından bilgi verme işlevini gerçekleştirmektedir.

Gazetelerde yer alan haberler ve resimler, gerek yetişkinleri gerekse gençleri ve çocukları haber içeriğine ve kullanılan resimlere bağlı olarak olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu etkilenme çocuklar üzerinde daha derin etkiler bırakmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların gazetelerle ilgili görüşlerine temel oluşturmakta ve ileri ki yaşantılarında gazete okuma alışkanlığı bakımından oldukça büyük bir önem taşımaktadır.

Okul öncesi dönemde çocuklar, soyut kavramları anlamlandıramamaktadırlar. Somut olan durumlar hakkında yargılara varabilmektedirler. Bu dönemdeki çocuklar, resimlere bakarak olay ya da durumlar hakkında yargı ve sonuçlara varmaktadırlar. Bu nedenle, gazetelerde yer verilen haberler ve içerikleri değil, haberi somutlaştırmak için kullanılan resimler çocuklar üzerinde etki bırakmaktadır.

Çocuklar her ne kadar okuma-yazma bilmeseler de, anne babalarının çeşitli görsel ve yazılı materyallerden okudukları yazılar ve bu yazılar hakkında yapılan konuşmalardan, yazılı materyallerin neye benzediklerini öğrenmekte ve basılı materyaller hakkında bilgi edinmektedirler.

Edindikleri bilgiler sayesinde, okul öncesi dönem çocuklarının basılı materyaller hakkında bilgileri artar. İçerisinde kullanılan görseller sayesinde merak duyguları tetiklenir, merak duygusu ile birlikte soru sorma, sordukları soruların cevapları dinleme ve anlama yetenekleri gelişir. Kelime dağarcıkları genişler. Olaylar hakkında neden-

sonuç ilişkisi kurma becerileri artar. Burada ailelere düşen görev, çocuklarla birlikte kitap, dergi, gazete gibi görsel ve yazılı materyalleri inceleyerek onların merak duygularını her zaman dinamik tutmaktır.

Okul öncesi çocukları, gelişim özellikleri gereği, karşılaştıkları durum ya da olayları gerçek olarak algılamakta ve etkilenmektedir. Gazetelerde yer verilen resim ve haberlerin, okul öncesi çocuklarının gazeteler hakkındaki görüşlerini etkilemektedir.

Okul öncesi dönem, çocukların merak duygularının yüksek olduğu dönemdir. Bu dönemde çocuklar, okul ile ilgili konulara merak duymaktadırlar. Bu merak duyguları, okul öncesi dönem çocuklarını, kitap, dergi, gazete gibi görsel ve yazılı materyallere yöneltmektedir. Çocuklar, bu materyalleri inceleyerek, merak duygularını gidermelerinin yanı sıra yazılarla tanışmakta ve okuma-yazmanın ilk temellerini atmaktadırlar. Günümüzde, gazetelere ulaşma kolaylığı dikkate alındığında, gazetelerin, çocukların okuma-yazma eğitimlerine katkı sağladığı söylenebilir. Bu konuda dikkat edilmesi gereken nokta; okul öncesi dönem çocuklarının gazeteleri nasıl algıladıklarını ve gazetelerden neler beklediklerini bilmektir.

Gazeteler, okuma alışkanlığı kazandırma işlevinin yanı sıra, çocukların günlük hayattaki olay ve durumlara bakış açıları geliştirmelerine, haber içeriği ve kullanılan resimlere bağlı olarak olumlu ya da olumsuz olarak etki etmektedir.

Bu çalışma, çocukların gazeteler ile ilgili görüşlerini **belirlemek** ve yaşadıkları yerleşim yerlerine göre farklılık gösterip göstermediğini irdelemek amacıyla yapılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, okul öncesi dönem altı yaş grubu çocukların gazeteler ile ilgili görüşlerini ve gazetelerden beklentilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu nedenle, çalışma; okul öncesi dönem çocukların gazeteler hakkındaki görüşlerini belirlemek, nasıl bir gazete beklentisi içinde olduklarını tespit etmek, gazetelerin okuma-yazmaya

hazırlık ve okuma alışkanlığı kazandırmada gerek eğitimcilere gerekse ailelere ve gazete editörlerine öneriler getirmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

1.2. Araştırma Soruları

Problem Cümlesi

Okul öncesi dönemde, çocukların gazete hakkındaki nelerdir ve nasıl bir gazete istemektedirler?

Alt Problemler

1. Okul öncesi dönem çocukların gazete hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Okul öncesi çocukların yaşadıkları yerleşim birimleri bakımından gazete hakkındaki görüşleri farklılık göstermekte midir?
3. Okul öncesi dönem çocukları nasıl bir gazete istemektedirler?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yazılı basın kaynaklarından olan gazetelere çocuklar kolayca ulaşabilmekte ve karşılaştıkları görsellerden oldukça etkilenmektedirler. Ancak gazetelerde yer alan haberlerin, bu durumu göz önünde bulundurarak hazırlanmadığı gözlenmektedir. Çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik haberler gerektiği kadar gazetelerde yer almamaktadır. Gazetelerde yer alan olumsuz haberlerin, çocukların gazeteler ile ilgili görüşlerini etkilediği görülmektedir. Bu haberler, çocukları olumsuz düşünmeye sevk etmekte ve çocukların karamsar görüşlere kapılmasına sebep olmaktadır.

Araştırma bulgularının, özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların, gazeteler ile ilgili görüşlerini olumlu yönde gelişmesini sağlayacak etkinliklere yer verilmesinde katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda bulguların, gazete editörlerine, çocuklara yönelik haber ve etkinliklere daha fazla yer vermeleri konusunda yol gösterici olması beklenmektedir. Bu çalışmalar kapsamında, çocukların ilgilerini çekebilecek, olumlu düşünmeye sevk edecek haberler alanında çalışmalar yapılabilir. Olumlu yorumlar içeren haberlerin, çocukların da olumlu düşünceler geliştirmesine, çocukların okuma-yazma eğitimlerine ve okuma alışkanlıkları kazanmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Okul öncesi çocuklarının, çocuk kitapları ve dergileri üzerindeki algı ve gelişim alanlarına etkileri üzerine yapılan çalışmaların olmasına rağmen, çocukların gazete algıları üzerine yapılan çalışmaların olmadığı görülmektedir. Gazetelerle yapılan çalışmaların olmayışı bu alanda bir eksiklik olarak görülmüştür. Bu alanda görülen eksiklik böyle bir çalışmanın oluşmasını sağlamıştır.

1.4. Varsayımlar

Örnekleme oluşturan çocukların soruları gönüllü, doğru ve yansız olarak yanıtlamışlardır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma 2010- 2011 eğitim ve öğretim yılında Sakarya İli Arifiye İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Kazım Karabekir İlköğretim Okulu ile Karaman İl merkezinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Yavuz Sultan Selim İlköğretim Okulu anasınıfına devam eden altı yaş grubu 28 çocuk ile sınırlanmıştır.
2. Bu araştırma okulöncesi dönemdeki çocukların gazete ile ilgili görüşlerini belirlemede odak (focus) grup çalışması yöntemi ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER VE LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Eğitim

Eğitim, istendik davranışların göstergesi olan hedefleri gerçekleştirmek amacıyla yapılır. Okul öncesi eğitim programında yer alan hedeflere ulaşabilmek için çeşitli eğitim modellerine başvurulmaktadır. Eğitimde benimsenen iki ana model; ‘geleneksel eğitim modeli’ ve ‘çağdaş eğitim modeli’dir. Geleneksel Eğitim Modeli’nde, öğretilmek istenen konular önemlidir ve eğitim sürecinde çocuktan bu bilgileri kazanması beklenir. Çağdaş Eğitim Modeli’nde ise, okullar, çocukları aktif katılıma yönlendirir (Darıca, 2004:27).

2.2.Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim insan yaşamının temellerini oluşturur. Bu dönem; çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanması kadar geleceğe bakış açısı getirme bakımından da son derece önemli bir yere sahiptir. Bu dönemde verilecek eğitimin ev ortamında olduğu kadar okul öncesi eğitim kurumları tarafından da desteklenmesi gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim, 3–6 yaş çocuklarının toplumun değer yargıları doğrultusunda her gelişim alanında çok yönlü bir şekilde ilerlemesini sağlayan, duygu gelişimi ve algılama gücünü kullanarak yaratıcı olmayı sağlayan ve öz denetimi sağlayan bir eğitim sürecidir (Gündoğdu ve Yıldırım, 2008; Aktaran: Gök, 2010:4).

Çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçları, bireysel ayrıcalıkları ve çevresel faktörler dikkate alınarak ‘çocuk merkezli’ eğitim programlarının hazırlanması, eğitim kalitesi ni okul öncesi kurumlarında belirleyen en önemli faktörlerden birisidir (AÇEV, 2002).

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Aral, Kandır, Yaşar, 2002:4).

Bir başka tanıma göre de okul öncesi eğitim, çocuklarda kendi yaşantıları yolu ile ve kasıtlı olarak ‘istendik davranış’ değişiklikleri meydana getirme sürecidir, denilebilir. İstendik davranışlar; çocuğa ya yeni davranışlar kazandırır ya da beğenmediğimiz eski davranışları değiştirir. Bu beğenilmeyen davranışlar keyfi değil; toplum kuralları içerisinde istenilmeyen davranışlardır. Başka bir deyişle; toplumun değer yargıları, bireyin mutluluğu ve uyumuna yardım edebilecek olan, onun ilgi ve ihtiyaçlarına, gelişim özelliklerine uygun davranışlardır (Ünal, 2000; Aktaran: Çetinkaya, 2006:2).

Okul öncesi eğitimin tanımı için, çocuklarda kendi yaşantıları yolu ile ve kasıtlı olarak “istendik davranış” değişiklikleri meydana getirme sürecidir, de denilebilir.

Okul öncesi eğitim, çocuğu ilk okula hazırlayıcı bir rol oynar. Çocuğun, duygusal ve sosyal hazır oluşunun sağlanmasının yanı sıra zihinsel olgunluğunun güçlendirilmesi de, bu eğitimin belli başlı etkinliklerindendir. Çocuğa, kendi düşüncelerini, duygularını açığa vurma (gerek sözlü, gerek sanatsal etkinlikler yoluyla) olanakları sağlanarak, onun, kendini anlamasına ve ortaya koymasına fırsat verir. Bu yolla, çocuğun konuşme becerisi güçlendirilir, yaratıcılığın ve kendisine özgü davranışların temeli atılır (Oğuzkan ve Aral,1996; Aktaran: Şıvgın, 2005:32).

2.3.Okul Öncesi Eğitim Programı

Okul öncesi eğitim alanında tüm dünyayı etkileyen farklı yaklaşımların ışığında ülkemizde ilk Okul Öncesi Eğitim Programı 1989 yılında hazırlanmıştır. Hazırlanan bu program ve ekinde yer alan öğretmen kılavuz kitabı 1994 yılına kadar kullanılmıştır. 1994 yılında yeniden hazırlanan 2002 yılına kadar kullanılmış ve 2002 yılında denenip geliştirilmek üzere bir önceki eğitim programı hazırlanmıştır. 2006 yılında geliştirilme süreci tamamlanan Okul Öncesi Eğitim Programı halen tüm okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanmaktadır. Uygulanmakta olan Okul Öncesi Eğitim Programı genel özellikleri yönünden gelişimsel, sarmal ve bütüncül bir yapıya sahiptir (Gürkan, 2007, Aktaran: Aydın, 2010:9).

Bu açıklamalar ışığında, okul öncesi eğitim programı şu şekilde tanımlanabilir:

Okul öncesi eğitim programı, 0-72 aylık çocukların kurumlarda okul öncesi eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere; belirlenen hedefler doğrultusunda kazandırılmak istenen hedef davranışlara uygun, planlı ve sistemli eğitim yaşantıları düzenleyerek, sonuçta hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını gösteren değerlendirmeyi de içine alan çalışmalar bütünüdür (Aral ve diğ. 2000:58, Aktaran: Şıvgın, 2005:1).

2006 yılında yayımlanan okul öncesi eğitim programı; okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 aylık çocukların psikomotor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesini, özbakım becerilerinin kazandırılmasını ve ilköğretime hazır bulunuşluklarının sağlanmasını amaçlamaktadır (MEB, 2006).

2.3.1. 2006 Okul öncesi programının özellikleri

Bir eğitim programının etkili bir şekilde kullanılarak istenilen sonuçlara götürmede temel bir kaynak olabilmesi için belirli özellikler taşıması gerekir. Okul öncesi eğitim programı için bu özellikler, henüz kişiliğin temelini oluşturmakta olan, gelişmesini tamamlamamış ve oyuna şiddetle ihtiyaç duyan çocuğa yönelik olacağı için bazı ayrıcalıkları kapsar. Diğer bazı özellikler ise eğitim kademesi ne olursa olsun

vazgeçilmez ortak özelliklerdir (Genç, 1997:20; Aktaran: Şıvgın,2005:46).

Hazırlanan okul öncesi eğitim programı, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak tasarlanmalıdır. Ancak bu sayede, çocuklarda istendik davranış değiştirme, amaç ve kazanımlara ulaşma mümkün olmaktadır.

Programda; bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuğa aktif öğrenme deneyimleri sağlamalı, yaparak ve yaşarak öğrenme ortamları sağlamalıdır. Aile katılım çalışmalarına gerektiği kadar yer verilmelidir. Bu sayede koordineli bir çalışma yürütölür ve istenilen hedeflere ulaşılır.

Program ayrıntılı olarak açıklanmış olmalıdır. Etkinlikler basitten karmaşığa, kolaydan zora olacak şekilde düzenlenmelidir. Bu sayede çocuklar, bir sonraki gelecek aşamanın hazırlık basamağını oluştururlar.

Dünyada ve ölkemizde eğitim programlarına ilişkin değişik modeller uygulanmaktadır. Bu programların ortak amacı; çocuğun gelişimi ve eğitimi için en yararlı olanını uygulamaktır (Temel, Kandır, Erdemir ve Çiftçiabaşı, 2003:12; Aktaran: Şıvgın,2005:52).

Bu programda yer alan kazanımlar ilköğretim programlarında benimsenen ortak becerilerin tümünü kapsamaktadır. Problem çözme, iletişim, akıl yürütme, ilişkilendirme, karar verme, sorumluluk alma ve yerine getirme, araştırma, girişimcilik, bilinçli tüketicilik, çevre bilinci, yaratıcılık ve diğer pek çok beceri, programdaki kazanımlar doğrultusunda hazırlanan öğrenme durumları ve öğrenme ortamları aracılığıyla, oyun merkezli etkinliklerle, çocuğun aktif katılımı ve bilgiyi kendisinin yapılandırması yoluyla çocuk tarafından kolay ve doğal biçimde kazanılacaktır (Düşek, 2008:108).

2.3.2. Okul öncesi eğitim programında yer alan etkinlikler

Programda yer alan etkinlik örnekleri incelendiğinde; sosyal-duygusal alana yönelik etkinlikler, dil alanına yönelik etkinlikler, bilişsel alana yönelik etkinlikler ve özbakım becerilerine yönelik etkinlikler yer almaktadır.

Plan hazırlanırken, öğrenme sürecinde yer verilen etkinlikler; bir bütün olarak düşünülmeli,günlük yaşam deneyimlerinden seçilmelidir. Etkinlikler sıralanırken aktif-pasif etkinlik dengesi dikkate alınmalı, bu etkinliklerde farklı ortamların, farklı köşelerin, farklı materyallerin ve farklı çalışma şekillerinin kullanılmasına özen gösterilmelidir (2006 Okul Öncesi Eğitim Programı:15-16).

Okul öncesi eğitim programında, çocukların ilgi, ihtiyaç ve gereksinimlerine yönelik etkinliklere yer verilmektedir. Bir gün için hazırlanan bir eğitim programında; anadil etkinliklerine, müzik etkinliklerine, okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına, özbakım becerilerine, büyük ve küçük kas gelişimlerini destekleyecek çalışmalar yer verilmektedir.

2.3.3. Okul öncesi dönemde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları

İlköğretime hazırlık; okul öncesi dönemde zengin uyarıcı ortamları sağlama, sosyal-duygusal yönden gelişmelerini sağlama, bilişsel gelişimlerini destekleme, büyük-küçük kaslarını geliştirici etkinlikler ile okuma-yazma deneyimi kazanmasını sağlayacak etkinlikler ile gerçekleştirilir. Okul öncesi dönemde, çocukların okuma-yazma deneyimi kazanmaları, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ve hikaye etkinlikleri ile sağlanmaktadır. Hikaye etkinlikleri içerisinde; hikaye kitapları okuma, çocuk dergileri ve gazete incelemelerine yer verilebilir. Bu incelemeler sayesinde okul öncesi dönem çocukları, gazeteler hakkında bilgi sahibi olmaktadırlar. Çocukları gazeteler ile tanıştırma ve gazete okuma etkinliğini kazandırmak için, onların gazeteler hakkında bilgi ve deneyim sahibi olmalarına gerek okul gerekse ev ortamında fırsatlar verilmelidir.

Çocuklara kitap okumak, çocukların okuma ve yazmaya hazırlanmasında en önemli katkıyı sağlamaktadır (McLane and McName, 1991; Aktaran: Bay, 2008:9).

Okumaya hazırlık kavramı, belirli öğrenme koşulları altında, okuma öğreniminin gerektirdiği zihinsel ve bedensel olgunluk düzeyine ulaşmış olma (Oğuzkan ve Aral, 1995; Aktaran: Şimşek, 2007 :2)

Okuma, bir görsel motor semboller serisini sözlü ya da sözsüz olarak ses dizelerine çevirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Okumaya hazırlık ise; çocuğun okumaya başlamak için gerekli bütün bilgi ve becerilerine sahip olması olarak ifade edilmektedir (Yavuzer, 2000; Aktaran: Şimşek, 2007:2).

Okumaya hazır olma, çocuğun düzenlenen eğitim programlarından faydalanmalarına yardımcı olan yetenek ve kazanılmış becerilerine bağlı, genel olgunluk seviyesidir (Akyol, 2005; Aktaran: Şimşek, 2007:2).

Ses, yazı, resim kelime ve cümle bilgisinin okumayı öğrenmek için ön beceriler olduğu düşünülmektedir. Çocuğun okumaya başlayabilmesi için gerekli olan bu ön beceriler aniden ortaya çıkmaz; onları eğitim şekillendirmektedir. Okul öncesi eğitim programlarının aileler ile birlikte bu temel becerileri oluşturmak için çocuklara deneyim sağlamasının gerekli olduğu düşünülmektedir (Bodrova ve Ark.; Aktaran: Şimşek, 2007: 3).

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları; renk kavramı, şekil kavramı, sayı kavramı, zıt kavramlar, çizgi çalışmaları gibi etkinliklerden oluşur. Süreç içinde çocuğun, kavram geliştirici oyuncaklarla oynama, belli yönergelere uyma, belli bir süre bir etkinliği sürdürebilme ve sonuçlandırabilme gibidavranışları da kazanması mümkündür. Kavram geliştirici oyuncaklar okul öncesi dönemdeki çocukların okuma yazmaya hazırlanmalarında olumlu etkilerde bulunur (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000; Aktaran: Güleç, 2008:7).

Okul öncesi dönemde okuma gelişimi üzerinde etkili olan işitsel ayırma

becerisine sahip olan bir çocuk, harf ve kelimelerin söylenişlerini kavrar; kelimelerin başlangıç ve bitişlerindeki ses farklılıklarını ayırt eder; kelimelerin söylenişlerine ilişkin oyunlardan hoşlanır; kendisine okunan şiirleri ve hikayeleri dinlemekten zevk duyar (Ryan, 1999; Aktaran; Güleç, 2008; 8). Okul öncesi dönemin başından sonuna kadar elde edilen veriler, yazma düzeyi daha üst olan çocukların daha fazla harf ismi bildikleri, yazma kavramlarını daha iyi anladıkları ve kelimelerin ilk seslerine karşı daha duyarlı oldukları görülmüştür (Diamond, Gerde ve Powell, 2007; Aktaran: Güleç, 2008:8).

Okul öncesi eğitim kurumlarında verilen eğitim, özellikle evde okur yazarlık gelişimini destekleyici bir ortam yaratılmadığında önem kazanmaktadır. Bu durumda okul öncesi eğitim kurumları yalnızca evde öğrenilenleri pekiştirmekle kalmaz, aynı zamanda pek çok şeyin doğrudan öğrenilmesini de sağlar (Öztunç, 1994; Aktaran: Şimşek, 2007: 4).

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam edemeyen çocuklar, ilk okuma yazma deneyimlerini ev ortamında edinmektedirler. Çocukların okuma yazma deneyimlerinin şekillenmesinde, ebeveynlerin ve kardeşlerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Çocuğun çevresinde yer alan zengin uyarıcılar, çocuğun okuma yazmaya karşı isteğinin artmasını sağlamaktadır. Çocukların okul öncesi dönemde edindiği okuma yazma deneyimleri, okumaya başlangıçta karşılaştıkları materyalleri tanıma, anlama ve yorumlama becerilerinin gelişimini desteklemektedir.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları çocukların ilköğretime geçişini kolaylaştırmak, hazırbulunuşluk düzeyini artırmak amacıyla yapılan etkinlikleri içermekte, ancak okuma ya da yazma öğretmek amacını taşımamaktadır. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları tüm yıl içine yayılarak çeşitli etkinliklerle gerçekleştirilmektedir (Güleç, 2008; 8).

Çocuk okuma ile okul öncesi dönemdeki dil ağırlıklı etkinliklerle ve yaşantılarla yaşamın ilk yıllarında karşılaşmaya başlar. Okul öncesi dönemde okunan öyküler, söylenen şarkılar, çocuk şiirleri, melodilerin bütünü çocuğun konuşma ve yazma diline

olan ilgisinin gelişmesine yardımcı olur. Bu tür etkinlikler ileriki yıllarda okumanın temellerini oluşturmaktadır (Yavuzer, 2000). Yetişkinler tarafından okunan hikayeleri dinlemekte ve onlar hakkında konuşmakta, her ne kadar yazılı metnin ne anlama geldiğini anlamasa da, basılı materyalin neye benzediğini öğrenmekte, kitaplara bakarak harfler hakkında bilgi edinmekte ve hatta ezberlediği bu harflerle isimlerini yazabilmektedir (Aktan, 1996; Aktaran: Şimşek, 2007; 5).

Tüm bunlar dikkate alındığında; okul öncesi dönemdeki çocuklara, okuma-yazma eğitimi verilirken, gazetelerde yer verilen resim, şekil, renk vb. görseller ve kavramlardan yararlanılmaktadır. Çocuklar, gazeteler sayesinde, resimleri anlamlandırmakta ve harflere aşinalık kazanmaktadırlar. Bu açıdan, gerek ev ortamında gerekse eğitim ortamlarında, yazılı ve basılı materyal olan gazetelerden aktif olarak yararlanılması gerekmektedir.

2.4. Okul Öncesi Dönemde Okuma Alışkanlığının Kazandırılmasının Önemi

Okuma, bireyin kendini geliştirmesinde ve yaşama uyum sağlamasında en önemli etkenlerden bir tanesidir. İnsan okudukları sayesinde çevresindeki gelişmeleri anlar ve yine okudukları sayesinde günlük yaşamda karşılaştığı olayla karşısındaki davranışlarına yön verir. Ancak okuma, insanın doğuştan sahip olduğu özelliklerden biri değildir. Bu özelliğin, tam olarak ilkokul çağında kazanılmasına karşın okul öncesi dönemde insanın çeşitli etmenler tarafından okumaya hazırlandığı görülmektedir (Çakmak ve Yılmaz, 2009 :490).

Okuma, görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümleme ve yorumlama gibi farklı birleşenlerden oluşan bir zihinsel süreçtir (Karakuş, 2006:v).

Okuma, yaşamı zenginleştiren, insanın bilgi ve kültür kazanmasında önemli rol oynayan bir beceridir. Kişinin bireyselleşmesi ve içinde yer aldığı toplumla sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, en başta okuma gücü kazanmasına bağlıdır. Bireyin anlam gücünü

geliştiren, bilgi dağarcığını zenginleştiren okuma, öğrenmenin de temel amacıdır. Kısaca okuma, bireysel anlamda gelişmiş bir kişiliğin, toplumsal anlamda da verimli bir ekonomi, demokratik bir yaşam ve sağlıklı bir toplumun en önemli şartlarından biridir (Devrimci, 1993:53, Aktaran: Karakuş:6).

Çocukların gazete hakkında bilgi sahibi olmaları, gazeteye bakış açıları geliştirmeleri okuma alışkanlığı kazanma açısından da önemli bir yere sahiptir. Erken yaşlarda okuma alışkanlığı kazanmış olma, kitapların yanı sıra gazete ve dergilerle ilgili görüşlerini de olumlu yönde etkilemektedir. Okuma alışkanlığının, birçok alışkanlık gibi okul öncesi dönemde kazandırılması ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Okuma, görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümleme ve yorumlama gibi farklı birleşenlerden oluşan bir zihinsel süreçtir (Karakuş, 2006:V).

Çocuklarda okuma alışkanlığı kazandırılmasında kitaplar kadar dergi ve gazetelerin de etkileri vardır.

Okuma alışkanlığı sürekli ve planlı olarak yapılan bir eğitim sonucunda gelişir. Bireyde okuma eğitimi 15 yaşın sonuna kadar planlı ve sürekli biçimde yapıldıktan sonra okuma alışkanlığına dönüşür (Karakuş, 2006 :v). Okuma konusunda ilerledikçe çocukların edebiyat eserlerinden faydalanma isteği artar ve okuma zevki gelişir (Karakuş, 2006:1).

Bu bakımdan okul öncesi dönemde çocukların okuma gelişimlerini artırmaya yönelik tüm etkinlikler, bu çocukların bütün öğrenim yıllarında yetişkin birer birey olarak hayata atıldıklarında başarılarını olumlu yönde etkileyecektir (Karakuş, 2006:22).

Okul öncesi dönemde çocuklar henüz okuma yazma bilmediklerinden yazılı ve basılı materyalleri okuyamazlar. Bu nedenle, bu materyaller, ebeveynleri tarafından okunur. Dinleme evresini olduğu bu dönem, çocukların yazılı ve basılı materyallerle

karşılaştıkları ilk dönemdir (Bayram, 2009:97).

Erken yaşlarda okuma alışkanlığı kazanmış olma, kitapların yanı sıra gazete ve dergilerle ilgili görüşlerini de olumlu yönde etkilemektedir. Evde gazete okuyan anne-baba görüntüsü çocukların okuma eğiliminde etkilidir. Çünkü çocuk için ilk modeller anne ve babasıdır. Ev ortamında temelleri atılan okuma alışkanlığının; okul öncesi eğitim kurumlarında da eğitimciler tarafından desteklenmesi gerekmektedir.

Çocuğa okuma alışkanlığı kazandırma sorumluluğu üstlenen aile üyesi için önemli olan nokta, neyi, ne zaman, nerede ve nasıl vereceğini bilmesidir. Yani çocuğa hangi yöntemi kullanarak, hangi yolları izleyerek okuma alışkanlığını kazandırabileceğini öğreten temel bilgilere sahip olmasıdır. Çocuk doğduğu andan itibaren çevresindeki olayları algılar ve gözlemleri ile birçok şeyi öğrenir. Bu yaşlarda, ebeveynler çocuklar için önemli modellerdir ve kendileri doğrudan bir yaşantı geçirmeden, sadece anne ve babayı gözleyerek öğrenebilirler. Okuma alışkanlığı da bu tür öğrenmeler için iyi bir örnektir (Çat, 2009:). Yapılan araştırmalar, ailesinde okuyan bireylerin olduğu çocukların, aksi koşullara sahip çocuklara göre okuma alışkanlıkları kazanma olasılıklarının anlamlı oranda yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Yılmaz, 1994:32:9-13).

Uzmanlara göre, çocuklara küçük yaşlarda okuma alışkanlığı kazandırmada evde iyi bir gazete okuyucusunun olmasından geçtiğine değinmiştir. Yazar Filiz Tosyalı ile Psikolog Mutlu Barış'ın 'Çocuğuma Okuma Aşkını Veriyorum' projelerinde, çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasının en iyi yolunun anne babasını gazete okurken görmek olduklarını saptamışlardır (Tan, 2004).

2.5. Gazete

Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın (TDK, 2008).

Gerçek dünyayı insanların önüne getiren ve güncel bir kaynak olan gazete, eğitimsel, çok yönlü ve dinamik bir öğrenme aracıdır (Deveci, 2005, Aktaran: Ünlüer, 2005:17).

Gazeteler, kolay elde edilebilen, pahalı olmayan, çok amaçlı, güncel bilgi kaynağıdır (Using Newspaper in the Classroom, 2006, Aktaran: Ünlüer, 2005:17).

Gazeteler oldukça geniş bir değerler içeriğine sahip olup, okulda ve evde öğrencilerin kişisel ve toplumsal olarak olumlu değer yargılarını öğrenmesi bakımından iyi bir kaynaktır. Gazeteler karakter eğitimi programlarında gerekli bir kaynak olarak da kullanılmaktadır (DeRoche, Sullivan ve Garrett, 1999, s.3). Gazeteler dil yeteneğini geliştirmenin yanı sıra, öğrencilerin özkültürlerini tanımasını da sağlar (Olivares ve Lisi-Pawlak, 1991, Akt. Ünlüer, 2005:17). Öğrencilere birçok şey kazandıran gazete, bütün disiplinler için kullanılabilecek bir kaynaktır (Moorefield, 2003, ss. 58-60, Aktaran: Ünlüer, 2005:23).

Gazete, aynı zamanda öğrencilere bilgi birikimlerini artırma ve okuma becerilerini üst düzeye çıkarmada güzel bir yol çizmektedir. Bunun yanı sıra oldukça ucuz bir kaynak olması ve bu kaynağın her yerde hali hazırda bulunması gazeteyi kullanışlı bir materyal haline getirmektedir (Rajaretnam, 2002, Aktaran: Ünlüer, 2005:23).

Gazete kullanımının yararlarını; gerçeği temel alan, hem bilgi edinmeyi, hem eğlenmeyi sağlayan yararlı bir eğitim aracı, her öğrencinin ilgisini çekebilecek bir kaynak, öğrencilerin yaşamlarında kullanacakları standart sözcükleri ve dilbilgisi kurallarını içeren materyal olması, öğrencilerin görerek ve yaparak öğrendikleri etkinliklerde, kesilebilir, işaretlenebilir olması açısından kullanışlı olması, çeşitli hikaye, neşelendirici sütunları, karikatür ve bulmacalarıyla bireyi eğlendirmesi, farklı yaş grubu ve değişik yeteneklere sahip öğrencilere farklı konularda güncel bilgiler sağlaması, hem temel beceriler ve hem de yaşam becerileri için birincil ve destek kaynak olması, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine destek olması şeklinde sıralamak mümkündür (A Dozen Good Reasons for Using Newspaper in Your

Classroom, 2006; Using Newspaper in Class, 2006; Aktaran: Ünlüer, 2005:24-25).

Bu açıdan bakıldığında, gazetelerin, gündelik hayatımızda önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Gazeteler, her kesimden ve her yaştan bireye bilgi aktarma işlevini yerine getirmektedir.

Literatür tarandığında çocuk ve gazete ile ilgili olarak yapılan çalışmaların azlığı görülmektedir. Çocuk ve dergiler ile yapılan çalışmaya yer verilirken, gazetelerle yapılan çalışmaların olmayışı bu alanda bir eksiklik olarak görülmüştür.

Dergilerle yapılan çalışmalar arasında, tarihte ilk çıkan çocuk dergileri ve günümüzde yayın hayatına devam eden dergiler yer almaktadır.

Ülkemizde çıkarılan çocuk dergi ve gazetelerinin tarihine bakıldığında, çok eski zamanlara uzandığı görülmektedir.

Çocuklar için çıkarılan gazetelerin ilki, 1869 yılında Sıtkı Efendi'nin çıkarmış olduğu 'Mümeyyiz' adlı gazetedir (Taş, 2008:29).

Mümeyyiz'in çıkarılış amacı, en iyi derginin sayfaları arasında anlatılmaktadır. Bu amaç, ilk sayıda "Maksûd" başlığı altında, zaman zaman da baska bölümlerde söyle ifade edilmiştir:

"Bu hâlde maksûdumuz, ancak birinci derecede müstehak-ı hizmet olan çocuklara haftada bir def'a; ya'ni Cum'a günleri isbu gazeteyi çıkarmak ve hüsn-i ahlâk u terbiyeye vü tahsîl-i ma'ârif ü kemâlât-ı insâniyeye dâ'ir büyüklerimizin te'lifâtında gördüğümüz bahsleri çocukların anlayabileceği ibârelerle yazmaktır. Umarız ki hulûs-ı ni'yet, sa'yımızı meskûr u kusûrumuzu ma'zûr eder ve tezâyüd-i sevk ü gayretimizi mûcib olacak sûrette kabûl-i 'âmmeye mahzar kılar." (Mümeyyiz, S:1). "Memâlikimizde müte'addid politika gazeteleri ve tâ'ife-i nisâyâ mahsûs varaka-i havâdis bulunduğu hâlde, çocuklar için bir gazete olmadığından böyle bir eserin dahi meydâna gelmesini öteden beri ârzû ve ni'yet eylemekte idik. Bu ni'yet-i hâlise bizi bir dereceye kadar icbâr etti ki isbu gazeteyi bunca sehv ü hatâlarla meydâna çıkarmaya

cür'et ettik. Lâkin bizim murâdımız ve akdem a'mâlimiz ibrâz-ı kemâl u da'vâ-yı ehliyet olmayıp mücerred vatanımız etfâlinin terbiyesine elimizden geldiği kadar hizmet etmek kazıyyesi olduğundan sehv ü hatâmızın erbâb-ı kemâl indlerinde ma'zûr u mu'âf tutulacağını ümîd ve isbu eserimiz mahzar-ı takdîr oldukça ıslâh u ikmâline çalışacağımızı va'd ü beyân ederiz.” (Mümeyyiz 1, S:1). (Arslan, 2007:18).

Çocuklar için çıkarılan ikinci gazete 1875'te yayınlanan günlük Sadakat gazetesinin çıkardığı 'Çocuklara Mahsus Sadakat'tir. Bu çocuk gazetesinin o zaman büyük ilgi topladığı ve ilk sayısının 3000 adet basıldığı anlaşıyor. Çocuklara Mahsus Sadakat 7. sayıda ad değiştirerek 'Eftal (Çocuklar)' oldu (Taş, 2008:29).

Günümüze gelene kadar çocuk dergi ve gazetelerinin sayılarının artarak devam ettiği görülmektedir.

Fuad Süreyya Oral, Mümeyyiz'den sonra Terakki Eğlence, Arkadaş ve Bahçe'ye değinir. Şeyma Gençel Mümeyyiz, Eftal, Çocuklara Kıraat, Çocuklara Ta'lim'den bahseder. Cüneyd Okay'da ise bu sayılar on dokuzu bulmaktadır (Yaman, 2004:22).

Yapılan çalışmalardan da görüldüğü gibi çocuğa ve okumaya verilen önem, günümüze gelene kadar artarak devam etmiştir. Özellikle son yıllarda, çocuk dergileri gerek çocuklar gerekse aileler açısından oldukça ilgi görmektedir. Ele alınan konular, etkinlik sayfaları, bilimsel ve güncel haberler, verilen promosyonlar bu dergilere olan ilgilerin artmasına sebep olarak gösterilebilir.

Çocuk dergilerinin yanı sıra gazetelerde de çocuklara yönelik haberlere ve etkinliklere yer verilmektedir.

Haber alma, günlük olaylardan haberdar olma, yurttan ve dünyada gelişen olayları takip etmede yazılı ve görsel basından yararlanılmaktadır. Yazılı ve görsel basın birbirini tamamlar nitelikte iki unsurdur. Bu çalışmada yazılı basının bir parçası olarak gazete ele alınacaktır.

Gazete, güncel olayları takip etme, olaylara farklı bakış açılarından bakmayı sağlama, aynı durumlara farklı yorum getirme açısından yazılı basının en önemli parçasıdır. Güncel olayların yanı sıra, geçmişte meydana gelen durumları hatırlatma, günümüz olayları ile ilişkilendirme, günlük yaşamın her alanından bilgi verme işlevini gerçekleştirmektedir.

Gazetelerde yer alan haberler, gerek yetişkinleri gerekse gençleri ve çocukları haber içeriğine bağlı olarak olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu etkilenme çocuklar üzerinde daha derin etkiler bırakmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların gazetelerle ilgili görüşleri bakımından oldukça büyük bir öneme sahiptir.

2.6. İlgili Araştırmalar

Literatür taraması esnasında, bu alanda yapılan çalışmalar incelenmiş ve yıllara göre özetlenmiştir. Bu alana yönelik olarak yapılan çalışmaların az oluşu ve genel olarak yapılan çalışmalarda ocuk kitaplarının, hikayelerinin ve ocuk dergilerinin çocukların hangi gelişim alanlarına nasıl etki ettiğinin incelenmesi dikkat çekmiştir.

Yaman (2004) tarafından yapılan bir araştırmada, 1896-1908 yılları arasında çocuklara yönelik olarak yayınlanmış olan ocuklara Mahsus Gazete'nin o dönemde çocuklara yönelik olarak hazırlanan ilk gazete olmasına, gazetenin içeriğine, gazetede ele alınan konulara, bu yayının ilk ve en önemli amacının 'eğitmek' olduğu konusuna değinilmiştir. Ayrıca yayınlanış amaçları arasında çocukların güzel ahlak edinmelerine ve derslerinde başarılı olmalarına, dünya hakkında yeni ufuklar kazanmalarına yardımcı olmak da yer almaktadır. Tanzimat Dönemi'ne kadar yayınlanmış ve ilköğretimden yüksek öğrenime kadar çok geniş bir okuyucu kitlesine hitap eden bir yayın olduğuna değinilmiştir.

Bayram (2005) tarafından yapılan çalışmada, Mümeyyiz ele alınmıştır. O dönemde çocuklara yönelik olarak hazırlanması açısından ilk olduğuna ve vurgu yapılmış ve hem eğitici, hem öğretici, hem de eğlendirici metinlere yer verdiğine

değerlendirilmiştir.

Arslan (2007)'ın yapmış olduğu çalışmada da 'Mümeyyiz' gazetesi incelenmiş ve gazete içerik yönünden değerlendirilmiştir. Dönemin toplumsal, kültürel ve politik özelliklerinin yanı sıra dini motiflere de yer verdiği vurgulanmıştır. Çocukların ilgisini çekmek ve eğlendirmek için eğitici yayınlara yer verildiğine değinilmiştir.

Durmuş (2007)'un yapmış olduğu çalışmada Batılılaşma sürecinde çocuk edebiyatının gelişmesine katkı sağlayan çocuk dergilerinde yer alan çeviri metinler ele alınmıştır. Bu metinlerin çocukların bireysel ve sosyal gelişmelerine katkı sağlamayı, ahlaki yönlerini geliştirmelerini geliştirmeyi amaçlamakla beraber; çocukların ilgi, yetenek ve seviyelerini de göz önünde bulunduracak eğlendirici nitelikler taşıdığına değinilmiştir.

Doğdu (2007)'nın ele aldığı çalışmada, tek partili dönemde ülkemizde yayınlanan çocuk dergilerinde yurttaşlık bilincinin oluşturulmasına ilişkin, çocuk dergilerinde yurttaşlık, demokrasi, devlet, insan hakları, temel toplumsal kurumlar ve cumhuriyet bilgisini konu edinen yazı, yazı, resim ve fotoğraflar değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda ele alınan kavramların bilincinin oluşturulmasında çocuk dergilerinin önemi vurgulanmıştır.

Okul öncesi dönemdeki çocukların kitap, dergi, gazete incelemelerinin okuma alışkanlığı üzerinde etkileri çeşitli çalışmalarda ele alınmıştır. Bu çalışmalardan biri de Çakmak ve Yılmaz'ın (2009) yapmış olduğu çalışmadır.

Çakmak ve Yılmaz'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada, okuma alışkanlığının kazanılmasında çocuğun okul öncesi dönemde kitaplarla etkileşiminin sağlanması ve çocuğun kitaplara karşı ilgisinin oluşturulmasında önemli olduğunun önemi vurgulanmaktadır.

Okuma alışkanlığı üzerine yapılan pek çok araştırmada, okuma alışkanlığı kazanmada etkili olan çeşitli değişkenler incelenmiştir.

Yılmaz, Korkut ve Köse'nin (2009) yapmış oldukları çalışmada, okuma alışkanlığının kazandırılmasında eğitim sürecinin çocukluk ve gençlik dönemi özellikleri dikkate alınarak iyi ve doğru değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Yapılan birçok çalışmada çocuk kitaplarının, dergilerinin çocukların dil gelişimi (Ungan), okuma eğitimi, bilişsel gelişim süreçlerini, sosyal ve duygusal gelişimlerini (Tür ve Turla, 1999:24) etkiledikleri görülmüştür.

Okul öncesi ortamda (ailede, yuvada, anaokulunda vb.) çevresinde yer alan kitap, gazete, dergi, işitsel ve görsel algı geliştirici resim çizme ve tamamlama kitapları, tahmin edilebilir okuma kitapları, büyük yazılı az resimli kitaplar, ailenin ve çevresindeki diğer yetişkinlerin okuma geleneği, aile içinde katıldığı dinlenme etkinlikleri vb. uygulamalarla etkileşim içinde doğal olarak geliştirdiği bu potansiyel (okuma-yazma deneyimi), ilk okuma – yazma öğretiminde büyük ölçüde okumaya hazırlık sürecini oluşturur (Çelenk, 2003; Aktaran: Tuğluk ve diğerleri, 2008:76).

Çocuğun içinde bulunduğu tüm sosyal ilişkilerin okuma-yazma becerisi üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Sözü edilen bu gözlemler çocukların okuma-yazma öğrenmeye başlamadan önce, zengin okuma-yazma araçlarıyla (kitap, gazete vb.) dolu bir ortamda büyümelerinin ve bir hazırlık dönemi geçirmelerinin ne kadar önemli olduğunu göstermiş olması bakımından önemli sonuçlar ortaya koymuştur. Çünkü okuma-yazma araçlarının bulunduğu çevrede yetimemiş olan çocuklar, daha önce basılı ve yazılı okuma dökümanlarının bulunduğu çevrede yetişen akranları kadar başarılı olamamışlardır (Çelenk, 2003:76).

Ele alınan örnekler incelendiğinde, okuma eğitimi üzerinde yazılı materyallerin (çocuk kitapları, dergiler, gazeteler), eğitim sürecinin ve aile etkilerinin önemi üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmaların yanı sıra, çocuk ve gazeteler ile ilgili çeşitli projelere de yer verilmektedir. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin hazırlamış ve yayınlamış olduğu 'Alternatif Çocuk Gazetesi' yetişkinlerin, çocukların ve gençlerin ortak ürettiği bir

gazete olma özelliğini taşımaktadır.

Bir başka çalışma da Bartın ilinde yapılmıştır. Bartın’da eğitim gören 24 ana sınıfı öğrencisine ‘Gazetecilik ve Haber’ konulu bilgi verilerek, çocukların gazeteler hakkında merak ettikleri sorular cevaplandırılmıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizinde kullanılan bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden odak (focus) görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Üç aşamadan oluşan odak (focus) grup görüşmesi ve görüşme sonrası gazete oluşturma etkinliği olmak üzere dört aşama uygulanmıştır. Çalışmanın ilk üç aşamasında, katılımcı çocuklara gazeteler hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik sorular sormuştur. Dördüncü aşamada, nasıl bir gazete istedikleri sorulmuş, gazetelerden resimler kesilip yapıştırılmış ve kalan kısımlar çocuklar tarafından istedikleri şekilde tamamlanmıştır. Bu işlem basamaklarının ardından, eğitimci, her bir çocuğa gazete sayfasında neler anlattıkları sorulararak haberleri yazmış, son olarak da her öğrencinin sayfası toplanarak sınıf gazetesi oluşturulmuştur.

3.1.1. Odak (Focus) grup çalışması

Odak (focus) grup görüşmeleri, küçük katılımcı gruplarıyla yürütülen ve katılımcıların tümünü ilgilendiren bir konuda görüşlerini, duygularını, beklentilerini vb. belirlemeyi amaçlayan görüşmelerdir (İftar, 2004:1-2).

Belirli bir grup çerçevesinde, seçilmiş katılımcılar grubunun ayrıntılı bilgi ve fikirlerini belirlemek amacıyla yapılandırılmış özel bir grup görüşmesi tekniğidir. En uygunu, 10–12 kişiden oluşmasıdır. Görüşme, kişilerin düşüncelerini ve yaşantılarını açığa çıkarmak amacıyla soru sorma ve özetleme teknikleri kullanılarak bir uzman tarafından yönetilir. Veriler analiz edilerek katılımcıların dile getirdiği değerlendirmeler, kaygılar ve görüşlerin bir sentezi yapılır. Odak (focus) grup çalışmaları tek başına ya da niceliksel çalışmaların sonuçlarıyla birlikte, kararlara ve eylem planlarına yön verir (Batlaş; Aktaran: Güzel, 2006).

Odak (focus) grup yöntemi hakkında bilgi veren akademik kaynaklarda özellikle sosyal bilimler alanında üzerinde araştırma yapılan spesifik gruplarda bu yöntemin kullanılabileceği belirtilmektedir (Berg, 1995; Krueger, 1994; Morgan, 1988; Aktaran: Memduhoğlu, Topsakal, 2008:104).

Odak (focus) grup görüşmesi ‘tehditkar olmayan ve ılımlı bir ortamda, önceden belirlenmiş bir konu hakkında algıları elde etmek amacıyla, dikkatle planlanmış bir tartışmalar serisi’ olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle, bir konu, ürün veya hizmet hakkında insanların ne düşündüğünü, ne hissettiğini anlamak odak (focus) grup görüşmesinin temel amacıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006:152).

Bu amaçla; bir mal, hizmet ya da olanağı, görüş bildirecek kadar yakından tanıma fırsatına sahip bireylerden, focus gruplar oluşturulmaktadır. Her bir focus grup ayrı ayrı toplanmakta ve gruptaki üyeler araştırma konusuyla ilgili görüşlerini bildirmektedirler (İftar, 2004:2). Focus grup araştırmalarının bulgularının, değerlendirilen mal ya da hizmetlerin iyileştirilmesine ışık tutması beklenmektedir (Berg, 1998; Aktaran: İftar, 2004:2)

Odak (focus) grup görüşmeleri, sahip oldukları çeşitli avantajlar nedeniyle, eğitim alanında giderek daha fazla kullanılmaktadır. Focus grupların eğitim alanındaki en önemli kullanım amaçları, (a) bireylerin eğitim gereksinimlerini belirlemek, (b) çeşitli konulardaki görüşlerini ve sorunlarla ilgili çözüm önerilerini belirlemek, (c) eğitim kurumlarını, programlarını, uygulamalarını ya da materyallerini

değerlendirmektir (Basch, 1997; Hoesktra ve Whitten, 1998; Jayanthi ve Nelson, 1999; Moody, Vaughn ve Schumm, 1997; Panyan, Hillman ve Liggett, 1997; Aktaran: İftar, 2004:2).

Bireysel görüşmelerle elde edilemeyecek birçok bilgi grup görüşmelerinde elde edilebilmektedir. Bunu sağlayan temel etmenler arasında; üyelerin birbirinden destek alarak ‘acı gerçeklere’ daha kolay değinebilmeleri, bir üyenin söylediği bir durumun diğer üye için başka durumu hatırlatması ve böylece yeni fikirlerin ortaya çıkması sayılabilir (Karasar, 2000).

Odak (focus) grup çalışmasına, katılacak bireyler arasında, sözü edilen konu, ürün veya hizmete ilişkin ortak bir deneyimin olmasına esasına dayalı bir seçimle 4-6, 6-8, 6-12, 7-10, 8-15 arasında kişinin katılması uygundur. Grupta en az 4, en fazla 12 kişi olmalıdır. Kişi sayısı tartışılacak konuya göre planlanabilir. Bazı konuların kalabalık bir grupla tartışılması uygun olmayabilir (Turpoğlu ve Çelik, 1996; Rossman ve Rallis, 1998; Levis, 2000; Marczak ve Sevel <http://ag.arizona.edu/fcs/cyfernet/cyfar/focus.htm>; Aktaran: Gültekin, 2009:50).

Bu konuda eğitim almış becerikli bir yöneticinin (moderatör) tartışma platformunu yönetmesi sürecin etkililiği açısından bir gerekliliktir. Moderatör odak (focus) grup görüşmesi öncesi, sırası, bitimi ve sonrasında değerlendirmelerine devam etmelidir (Lewis, 2000; Marczak ve Sevel, <http://ag.arizona.edu/fcs/cyfernet/cyfar/focus.htm>, Aktaran: Gültekin, 2009:50).

Bütün bunlar rahat, tehditkar olmayan ve insanların düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri bir ortamla bütünleştirildiğinde odak (focus) grup görüşmesi için asgari koşullar sağlanmış olmaktadır (Krueger ve Casey (2000); Aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2006:152).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2010-2011 eğitim öğretim yılı Sakarya ili Arifiye İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarında ve Karaman ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarında bulunan okul öncesi öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini; Sakarya ili Arifiye ilçesi Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarından rastgele seçilen Kazım Karabekir İlköğretim Okulu ve Karaman ilinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarından rastgele seçilen Yavuz Sultan Selim İlköğretim Okulu'nda bulunan 28 okul öncesi öğrencisi oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada aşağıdaki veri toplama araçları kullanılmıştır:

Kişisel Bilgi Formu (Ek: 1)

Çocuklara Yönelik Görüşme Formu (Ek:2)

Kişisel Bilgi Formu

İki bölümden oluşan bu formun ilk bölümünde, çocuğa ve anne babalara yönelik bilgiler; ikinci bölümünde ise, ailelerin çocuklarına gazete, dergi alma durumlarını ve bu konudaki görüşlerini edinmeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

Çocuklara Yönelik Görüşme Formu

Çocukların gazete algıları ve gazete ile ilgili görüşlerini tespit etmek, gazeteden beklentilerini ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanmış 17 sorudan oluşmaktadır.

Sorular, çocukların kendilerini rahat hissedebilecekleri bir ortamda, U şeklinde oturarak sorulmuş, verilen cevaplar yazılı olarak kayıt altına alınmıştır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Nitel yöntemle yapılan araştırmada, veriler, okul öncesi çocuklarıyla yapılan odak (focus) grup yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmada odak (focus) grup tartışması yönteminin bir gereği olarak, okul öncesi çocuklarına yöneltilecek soru listesini içeren form, araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve kullanılmıştır.

Görüşmeler, moderatör başkanlığında ve iki gözlemci eşliğinde gerçekleştirilmiştir. Odak (focus) grup görüşmeleri, aynı çocuklarla çalışılmıştır ve her bir odak (fokus) grup görüşmesi ortalama 45 dakika sürmüştür. Odak (focus) grup görüşmeleri 1 ay içerisinde üç ayrı oturumda gerçekleştirilmiştir. Sorulan sorular, basitten karmaşığa doğru sıralanmıştır. Araştırmaya dahil edilen okul öncesi dönem çocuklarına görüşme içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Açıklamanın ardından, okul öncesi çocuklarına, önceden hazırlanan açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Görüşme süreci kamera eşliğinde kayıt altına alınmıştır.

Odak (focus) grup yöntemi için, araştırmaya dahil edilen okul öncesi eğitim kurumlarının sınıf ortamından yararlanılmıştır. Odak (focus) grup görüşmesinin yapılacağı alan, her çocuğun kendini rahat hissedebileceği ve birbirlerini rahat görüp duyabilecekleri şekilde, yerde hazırlanan oval bir oturma düzeninde gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmada odak (focus) grup görüşmesinin tercih edilmesinin nedeni; okul öncesi çocuklarının gazete ile ilgili görüşlerini ortaya koymak, gazetelerin okul öncesi dönem çocuklarının görüşlerini hangi yönde etkilediğine somut örnekler vermelerini sağlamaktır.

Birinci odak (focus) grup görüşmesi, okul öncesi çocuklarının gazete denilince akıllarına ne geldiğini öğrenmek, gazete içeriği hakkındaki bilgi düzeylerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

İkinci odak (focus) grup görüşmesi, gazete içeriğinin nasıl hazırlandığı, gazetede yer alan bilgilere kim sayesinde ve nasıl ulaşıldığı, gazete içeriğinde neler olması

gerektiği, gazetelere nasıl ulaşılabilirliğini noktalarında bilgi düzeylerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Üçüncü odak (focus) grup görüşmesinde ise, okul öncesi çocuklarının nasıl bir gazete istedikleri ve bunu sınıf ortamında oluşturmalarına yönelik çalışma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, odak (focus) grup görüşmelerinde ilk grup 15, ikinci grup 13 çocuk olmak üzere 2 grup olarak toplam 28 okul öncesi öğrencisi ile çalışılmıştır.

Odak grup görüşme aşamalarına ilişkin çalışma süreleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1: Odak Grup Görüşmeleri Tablosu

Odak Grup Görüşmeleri	I. Grup (Sakarya)	II. Grup (Karaman)
	Kişi Sayısı	Kişi Sayısı
Birinci Odak Grup Görüşmesi	15	13
İkinci Odak Grup Görüşmesi	15	13
Üçüncü Odak Grup Görüşmesi	15	13

Tablo 1’de odak (focus) grup çalışmalarının gerçekleştirildiği grup sayısı ve çalışıldığı il belirtilmiştir. I. Grup Sakarya ilinden 15 okul öncesi öğrencisi ile II. Grup ise Karaman ilinden 13 okul öncesi öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir.

3.4.1. Görüşme aşaması

Görüşmenin ilk aşaması olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak çocuklarla sağlıklı iletişime geçme amaçlanmıştır. ‘Adın ne? Kaç yaşındasın?’ vb. sorular sorularak çocukların kendilerini rahat hissetmeleri için ortam hazırlanmıştır. Katılımcı çocukların olası düzensizliğini engellemek için sınıfta bulunan yardımcı personelden yardım alınmıştır.

Bu görüşmeler esnasında, verilerin kaydedilmesi için video çekimleri, not tutma, yapılan etkinliklerin fotoğraflandırılması (Ek: 3) çalışmaları yapılmıştır.

Odak (focus) grup görüşmeleri ısınma, görüşme ve kapanış olmak üzere 3 aşamada gerçekleştirilmesi planlanmış ve uygulanmıştır. Isınma aşamasında araştırmacı, araştırma konusu hakkında bilgi vermiştir.

Bu görüşmelerde ısınma aşamasından sonra görüşme aşamasına geçilmiştir. Görüşme formunda bulunan sorular sorularak çocukların katılımları sağlanmıştır.

Son aşama olan kapanış aşamasında her çocuğa söz hakkı verilmiştir. Gazeteler hakkında düşündükleri ile ilgili son bir soru sorularak oturum kapatılmıştır.

Her iki grupta yapılan oturum başlangıçlarında ısınma soruları sorulmuş ve sonrasında açık uçlu sorularla devam edilmiştir. Çocukların kendilerini rahat hissedebilmeleri ve rahat cevap verebilmeleri için süre sınırlandırmasına gidilmemiştir.

Birinci odak görüşmesinde sorulan sorular şu şekildedir:

Isınma sorusu: Sizce gazete nedir?

- Gazetelerin içinde neler olur?
- Gazeteyi kimler yazar?
- Gazetede haber yapabilmek için ne tür bir okul okumak gerekir?

Odak grup görüşmesi çocukların soruları cevaplandırmaları ile sonlandırılmıştır.

İkinci odak görüşmesinde sorulan sorular şu şekildedir:

- Sizce gazeteler nasıl yazılır?
- Gazeteciler haberleri nereden bulup yazarlar?
- İnsanlar haber vermek için gazetecilere nasıl ulaşırlar?
- Gazetede sadece yazılar mı olur?
- Gazeteciler her gün aynı haberleri mi yazarlar?
- Gazeteler nerede satılır?
- Gazeteyi kimlerle inceliyorsunuz?

- Gazetelerde çocuklar için haberler oluyor mu?

Odak grup görüşmesi çocukların soruları cevaplandırmaları ile sonlandırılmıştır.

Üçüncü odak görüşmesinde sorulan sorular şu şekildedir:

- Siz gazeteleri incelerken nelere dikkat ediyorsunuz? Neler dikkatinizi çekiyor?
- Gazetelerde çocuklara özel bölümler oluyor mu?
- Siz gazetede çocuklar için neler olmasını istersiniz?
- Gazete çıkarmak isteseyiz hangi haberlere yer vermek istersiniz?

Oturum çocukların soruları cevaplandırmalarıyla ve son oturumda çocukların duygu ve düşüncelerini aktarmaları ve kendi gazetelerini oluşturmaları ile son bulmuştur.

Çocukların gazete etkinliği için evlerinden getirmiş oldukları gazeteler hep birlikte incelenilmiştir. Çocukların istedikleri resimler, öğretmen ve yardımcı personel eşliğinde çocuklar tarafından kesilmiştir. Her çocuk, tamamlamayı istediği resmi de alarak, kendi seçtiği masaya geçmiştir. Kesilen resimler kağıtlara yapıştırılmış ve kalan kısımlar çocukların kendi istekleri doğrultusunda tamamlanmıştır. Yapılan etkinlik sonrasında, çocuklara kendi haberlerinin içerikleri sorulmuştur. Her çocuğun verdiği cevap, kendi kağıdına not edilmiştir. Etkinlik bitiminde tüm çocukların gazete sayfaları bir araya getirilerek sınıf gazetesi oluşturulmuştur.

Araştırmanın uygulanma aşamasında literatürde odak (focus) grup çalışmaları ile ilgili olarak yer alan ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Çocukların benzer sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik düzeyde olmalarına özen gösterilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Moderatör, tartışma sonrasında sorulara verilen yanıtlarda ortak ve farklı

noktaları değerlendirmiştir. Daha sonra yazılı notlar ve video kayıtları deşifre edilerek moderatörün yanıtlarla ilgili olarak saptamaları oluşturulmuştur.

Alt problemler esas alınarak gruplandırma yapılmıştır. Verilerin içerik analizinde amaçlar belirlenerek, kavramlar tanımlanmış, analiz birimleri saptanmış, mantıksal bir yapı geliştirilerek kodlama kategorileri belirlenmiş ve veriler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda olumlu-olumsuz görüşler ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Altı yaş grubu okul öncesi çocuklarının gazete kavramını algılayışlarının yaşadıkları yerleşim yerleri, farklı illerdeki benzer sosyo-ekonomik durumlara ve ebeveynlerin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini irdelemek amacıyla yürütülen bu çalışmada elde edilen bulgular aşağıda verilen şekilde analiz edilmiştir.

Merriam (1998), nitel analizi, verilerin parçalanarak ve çözümlenerek anlamlandırılması olarak tanımlamaktadır (Aktaran:Taşkın ve Şahin, 2008:7).

Tablo 2a: Katılımcı Çocukların Cinsiyetlerine Ait Bilgiler

Anasınıfı	Cinsiyet		Toplam	%
	Kız	Erkek		
I.Grup (Sakarya)	5	10	15	54
II. Grup (Karaman)	4	9	13	46
Toplam	9	19	28	100

Tablo 2a'ya bakıldığında; araştırmaya dahil edilen okul öncesi dönem çocuklarının %54'ü Sakarya, %46'sı Karaman' da eğitim gören çocuklardan oluşmaktadır.

Tablo 2b: Katılımcı Çocukların Yerleşim Birimlerine Ait Bilgiler

Şehir Cinsiyet	Sakarya		Karaman		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Kız	5	18	4	14	9	32
Erkek	10	36	9	32	19	68
Toplam	15	54	13	46	28	100

Tablo 2b'ye bakıldığında; araştırmaya dahil edilen iki ildeki toplam kız öğrenci sayısının %32 olduğu, erkek öğrenci sayısının %68 olduğu görülmüştür.

Tablo 3: Katılımcı Çocukların Ailelerine Ait Bazı Bilgiler

Yerleşim Yeri	Katılımcı Sayısı	%
Şehir Merkezi	13	46
İlçe	15	54
Toplam	28	100

Tablo 3'e bakıldığında araştırmaya dahil edilen, şehir merkezindeki okul öncesi eğitim kurumlarındaki katılımcı sayısının %46, ilçede bulunan okul öncesi eğitim kurumlarındaki katılımcı sayısının %54 olduğu görülmüştür.

Tablo 4: Katılımcı Çocukların Anne-Babalarının Eğitim Durumlarına Ait Bilgiler

Grup	I.Grup (Sakarya)				II.Grup (Karaman)			
	Anne	%	Baba	%	Anne	%	Baba	%
Eğitim Durumu								
İlkokul	3	20	3	20	1	8		
Lise	10	67	8	53	9	69	8	62
Yüksekokul	2	13	4	27	3	23	5	38
Toplam	15	100	15	100	13	100	13	100

Tablo 4'e bakıldığında; Sakarya'da araştırmaya dahil edilen okul öncesi dönem çocuklarının annelerinin %20'sinin ilkokul, %67'sinin lise, %13'ünün de yüksekokul mezunu oldukları görülmüştür. Karaman'da araştırmaya dahil edilen okul öncesi dönem çocuklarının annelerinin %8'i ilkokul, %69'u lise, %23'ü yüksekokul mezunudur.

Sakarya'da araştırmaya dahil edilen okul öncesi dönem çocuklarının babalarının %20'sinin ilkokul, %53'ünün lise, %27'sinin yüksekokul mezunu oldukları görülmüştür. Karaman'da araştırmaya dahil edilen çocukların babalarının %62'sinin lise, %38'inin yüksek okul mezunudur.

Tablo 5: Ailelerin Evlerine Hangi Sıklıkta Gazete Aldığına İlişkin Bilgiler

Sıklık \ Grup	I. Grup (Sakarya)		II. Grup (Karaman)	
	f	%	f	%
Haftada 1 Kez	4	27	2	15
Haftada Birkaç Gün	9	60	8	62
Hergün	2	13	3	23
Toplam	15	100	13	100

Tablo 5'e bakıldığında araştırmaya dahil edilen okul öncesi dönem çocuklarının evlerine gazete alma sıklıklarına bakıldığı zaman, Sakarya'da yer alan grubun %27'sinin haftada 1 kez, %60'ının haftada birkaç gün, %13'ünün de hergün aldıkları görülmüştür. Karaman'da araştırmaya dahil edilen grubun %15'inin haftada 1 kez, %62'sinin haftada birkaç gün, %23'ünün de hergün aldıkları görülmüştür.

Tablo 6: Veri Toplama Alanına Ait Bazı Bilgiler

Veri Toplama Alanı	Alana İlişkin Gözlemler
Sınıf Ortamının Özellikleri	• Rehber ve kolaylaştırıcı olarak öğretmen • Öğrenci sayısına uygun bir sınıf • Yeterli sayıda materyal • Doğal ve yapay eğitim bir arada (bitki yetiştirme, gerçek yaşam ile ilgili resimler)

Araştırmaya dahil edilen her 2 sınıfın eğitim ortamı, çocukların gelişim ve rahat etkinlik ve uygulama yapmalarına uygun özellikler taşıdığı görülmüştür.

Tablo 7: Okul Öncesi Çocuklarının Gazete Kavramını Nasıl Algıladıklarına İlişkin Bilgiler

Anasınıfı	'Gazete Nedir?'	'Gazetelerin İçinde Neler Olur?'
Grup I	- Okumak içindir. - Ölenlerin üzerlerini örtmedir. - Etiket veren demektir. - Yazı yazmak. - Bizim aldığımız gazete CD vermişti bir keresinde.	- Haberler olur. - Ölenlerin haberleri olur. - Sel olur, o olur. - Kepçeyle kazarlar, onu gösterirler. - Düşmanlar olurlar.
Grup II	- Okumak demek. - Okumak için olur. - Bize resim göstermek için gazete. - Okumak demek. - Haber. - Adamların okuma şeyleri, okuyup bir yere koyuyorlar.	- İnsanlar olur. - Dünya'da gezen adamlar olur. - Maç olur. - Adamlar, ama ölü adamlar. - Okuma yazıları var. - Hasta adam resimleri, bir tane de ölü adam resmi olur.

Tablo 7'ye bakıldığında çocukların genel olarak gazete tanımı hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Gazete içeriği sorulduğunda ise; çocuklar arasındaki genel kanı, gazetede olumsuz/kötü haberlerin olduğu yönündedir.

Birinci odak (focus) görüşmede ele alınan sonuçlar incelendiğinde; çocukların, gazeteyi kimlerin yazdığı hakkında bilgi sahibi oldukları hakkında fikir sahibi oldukları, buna karşın gazetede haber yapabilmek için ne tür bir okul okumak gerektiği konusunda çok az bir kısmının fikir sahibi oldukları görülmüştür. Aşağıda bu sorulara ilişkin bazı ifadeler yer almaktadır:

Gazeteyi kimler yazar?

- '... Gazeteyi gazeteciler yazar, bazen de haberciler...'
- '... Ben biliyorum. Gazeteyi masada oturan adamlar yazarlar...'
- '... Gazeteyi oturan adamlar yazarlar, bakkalcı adamlar satarlar...'

Gazetede haber yapabilmek için ne tür bir okul okumak gerekir?

- '... Gazete öğrenmek okulu okurlar...'
- '... Üniversiteye giderler...'
- '... Okula gitmeden gazeteci olunmaz...'
- '... Gazete okuluna giderler. Okulda gazete yaparlar...'

İkinci odak (focus) görüşmede ele alınan sonuçlar incelendiğinde; araştırmaya dahil edilen okul öncesi çocuklarının çoğunluğunun gazetenin nasıl yazıldığı, gazetecilerin haberleri nereden buldukları, haber vermek isteyen kişilerin gazetecilere nasıl ulaşacakları hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Çocukların gazeteleri çoğunlukla anneleri ile inceledikleri tespit edilmiştir. Çocuklarla ilgili haberlere yer verilip verilmediğine ilişkin soruya verilen cevapların çoğunlukla olumsuz olduğu görülmüştür. İkinci odak (focus) görüşmesine yönelik olarak bildiklerine ilişkin bazı ifadeler aşağıda yer almaktadır:

Sizce gazeteler nasıl yazılır?

- '... Tek tek elleriyle yazarlar...'

‘... Siyah bir şey vardır. Oradan böyle yapıyorlar. Yine böyle yapıyorlar, böyle yapıyorlar (daktiloda yazma hareketi yapıyor.). Bir gazete bitince alıyorlar, kamyonu koyuyorlar. Sonra tekrar yazıyorlar...’

‘... Akşamları tek tek gazete yazıp sabah satarlar...’

‘... bir makine vardır, büyük bir makine. Kapağını açarlar, resmi koyarlar, gazete yaparlar. Bu makine bir *‘gazete makinesi’*dir...’

‘... Kalemle yazılır...’

‘... Gazeteleri gazetecilik okuluna götürüler, orada haber yaparlar...’

‘... Bilgisayardan çıkarıp gazete yaparlar...’

Gazeteciler haberleri nereden bulup yazarlar?

‘... Bizim markette satılıyor, oradan alıp yazarlar...’

‘... Televizyondan duyarlar...’

‘... Bazı insanlar söyleyebilirler...’

İnsanlar haber vermek için gazetecilere nasıl ulaşırlar?

‘... Telefonla...’

‘... Ev telefonuyla söyleyebiliriz. Cep telefonuyla söyleyebiliriz. Benim söyleyeceklerim bu kadar...’

‘... Telsizle ulaşabilirler...’

Gazeteciler her gün aynı haberleri mi yazarlar?

‘... Değişik haber yazarlar...’

‘... Atatürk ölmedi diye yazarlar...’

‘... Her gün yeni haber yazarlar. Erken yatıp erken kalkarlar...’

Gazeteyi kimlerle inceliyorsunuz?

‘... Annem bana okur. Bir çocuk annesinin sözünü dinlememiş, camdan düşmüş, ayağı kırılmış...’

‘... Annemle...’

‘... Abim bana göstermez, anneme söylerim abimi, annem abime kızar, bana gösterir...’

Gazetelerde çocuklar için haberler oluyor mu?

‘... Ölen çocukların haberleri oluyor...’

‘... Ayağı kırılan çocukların haberi vardı bir de...’

Üçüncü odak (focus) görüşmede ele alınan sonuçlar incelendiğinde; okul öncesi çocuklarının gazetelerde en çok resimlere dikkat ettiği görülmüştür. Çocuklara özel bölümler sorulduğunda, çocuklarla ilgili olarak yapılan olumsuz haberleri dile getirdikleri tespit edilmiştir. Kendilerine yönelik olarak; bilmece, bulmaca, ilgilerini çekecek resimler olmasını istedikleri görülmüştür. Üçüncü odak (focus) görüşmede ele alınan sonuçlar incelendiğinde; araştırmaya dahil edilen okul öncesi çocuklarının bazı ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

Siz gazeteleri incelerken nelere dikkat ediyorsunuz? Neler dikkatinizi çekiyor?

‘... Ben 10 resimleri...’

‘... Bebek resimleri...’

‘... Yazısı, bir de resimlerine bakıyoruz biz...’

‘... Babam bana okuyor, ben resimlerine bakıyorum...’

Gazetelerde çocuklara özel bölümler oluyor mu?

‘... Annem bana anlattı yokmuş...’

‘... Oluyor. Bir çocuk atlarsa o olur bizim için...’

‘... Bebek merdivenden düşerse o da olur...’

Siz gazetede çocuklar için neler olmasını istersiniz?

‘... Bulmaca...’

‘... Bilmece...’

‘... Güzel resimler...’

‘... Kelebeklerin konuşması...’

‘... Boyama kitabı...’

‘... Hayvanlar olsun, ördek olsun, yunus balığı olsun, bir tane de köpek balığı olsun...’

Gazete çıkarmak isteseniz hangi haberlere yer vermek istersiniz?

‘... Çocuk yazıları, diş fırçalama gösterson...’

‘... Hamurdan resim yapabiliriz...’

‘... Suluboya resimleri...’

Elde edilen veriler ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

BÖLÜM V

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma sonuçlarına ilişkin yapılan nitel veri analizleri ile elde edilen bulguların ilgili araştırma sonuçları da göz önünde bulundurularak tartışması yapılmış, araştırma sonuçlarına ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırma, okul öncesi çocukların gazete kavramını nasıl algıladıkları konusunda 2010–2011 eğitim öğretim yılında Sakarya İli Arifiye İlçesinde ve Karaman İl Merkezinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın örneklemine, Sakarya ili Arifiye ilçesindeki Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarında rastgele seçilen okul öncesi eğitim kurumu ile Karaman ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarından rastgele seçilen okul öncesi eğitim kurumu dahil edilmiştir. Bu kurumlarda toplam 28 çocuğa ulaşılmıştır.

Odak (focus) grup yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada, araştırmacı tarafından alan yazındaki benzer çalışmalar incelenerek hazırlanan Çocuklara Yönelik Görüşme Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler tablolandırıldıktan sonra yorumları yapılmıştır.

Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının gazete algılarını belirleme amacıyla yapılan bu çalışmada alt problemler dahilinde elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5. 1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Gazete Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya dahil edilen her iki gruptaki çocukların da gazeteler hakkındaki görüşleri arasında benzerlikler görülmüştür.

Grup I	Grup II
‘Gazete Nedir?’	‘Gazete Nedir?’
- Okumak içindir.	- Okumak demek.
- Ölenlerin üzerlerini örtmedir.	- Okumak için olur.
- Etiket veren demek.	- Bize resim göstermek için gazete.
- Yazı yazmak.	- Okumak demek.
- Bizim aldığımız gazete CD vermişti bir keresinde.	- Haber.
	- Adamların okuma şeyleri, okuyup bir yere koyuyorlar.
‘Gazetelerin İçinde Neler Olur?’	‘Gazetelerin İçinde Neler Olur?’
- Haberler olur.	- İnsanlar olur.
- Ölenlerin haberleri olur.	- Dünya’da gezen adamlar olur.
- Sel olur, o olur.	- Maç olur.
- Kepçeyle kazarlar, onu gösterirler.	- Adamlar, ama ölü adamlar.
- Düşmanlar olurlar.	- Okuma yazıları var.
	- Hasta adam resimleri, bir tane de ölü adam resmi olur.

Her iki gruptaki okul öncesi dönem çocuklarının da gazeteler hakkında olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Bu durum yazılı ve görsel yayınlarda çocukların gazetelerin kullanım biçimine ilişkin olarak edindiği bilgi ve yaşantıların bu doğrultuda olması ile açıklanabilir.

Özerkan (2011)’ın tespitine göre; çocukların ‘Gazete Nedir?’ sorusuna vermiş oldukları cevaplardan biri olan ‘...Ölülerin üzerine kapatılır...’ ifadesi, çocukların bunu televizyonlardan etkilenecek söyledikleri yönündedir.

5.2. Okul Öncesi Çocuklarının Gazete Hakkındaki Görüşlerinin Yaşadıkları Yerleşim Birimleri Bakımından Farklılığına İlişkin Sonuçlar

Sakarya ve Karaman illerinden araştırmaya dahil edilen çocukların gazete hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular benzerlik göstermektedir. Her iki grupta da çocukların gazeteler hakkındaki görüşlerinin olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Benzer sosyo-ekonomik düzeye sahip olmaları il ve ilçe merkezinde olma durumuna göre farklılık göstermemektedir.

5.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Nasıl Bir Gazete İstediklerine İlişkin Sonuçlar

Üçüncü odak (focus) grup çalışması sonrasında çocuklarla nasıl bir gazete istedikleri hakkında konuşulmuştur. Odak (focus) grup çalışması sonrasında gerçekleştirilen ‘sınıf gazetesi’ etkinliğinde, araştırmaya dahil edilen okul öncesi dönem çocuklarının, gazetelerde olumsuz haber ve ayrıntılara yer vermedikleri görülmüştür. Bu durumdan, çocukların, olumlu, kendilerine hitap eden ve onları mutlu eden haberlerin gazetelerde yer almasını istedikleri söylenebilir.

Etkinlik sonrasında, okul öncesi dönem çocuklarına ‘Gazete nedir?’ sorusu yöneltildiğinde, her iki grupta da çocukların olumlu cevaplar verdikleri gözlenmiştir. Bu duruma, gazeteleri, çocukların kendilerinin hazırlamalarının etki ettiği düşünülmektedir.

Son yıllarda çocuklar ve gazetelerle ilgili olarak yapılan çalışmalara daha çok yer verilmektedir. Bunun bir örneği olarak Gazi Üniversitesi’nin yaptığı çalışma gösterilebilir. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazi Üniversitesi Vakfı İlköğretim Okulu öğrencileri ile birlikte ‘Alternatif Çocuk Gazetesi’ ni hazırlamıştır.

Bir başka örnek de Tudem’in çıkarmış olduğu ‘İyi Kitap’tır. ‘İyi Kitap’ aylık okul öncesi çocuk ve gençlik kitapları gazetesidir. Bu çalışma dahilinde çeşitli konularda uzman kişilerle yapılan röportajlar, kitap tanıtımları, çocukların yazmış oldukları yazılara yer verilmektedir.

Yapılan bir çalışmada, gazete kullanan ve okuyan öğrenciler ele alınmıştır. Araştırma sonucunda, gazete kullanan ve okuyan öğrencilerin gazete okumayanlara göre, daha iyi anlama yeteneğine ve sözcük bilgisine sahip olduğunu belirtilmiştir (Vockell ve Cusick, 1995 ss. 359-362, Aktaran: Ünlüer, 2005:25).

Yapılan çalışma sonrasında elde edilen bilgiler ışığında, gazetelerin, çocukların okuma yazma eğitimine katkı sağladıkları düşünülmektedir. Gazetelerde yer alan resimler, şekiller, sayılar vb. çocukların kavram gelişimlerini desteklemekte ve çocukların görsel hafızalarını geliştirerek ilköğretim basamağında gerçekleştirilmeye başlanan, okuma yazmaya hazırlık etkinliklerine basamak oluşturmaktadır.

Okuma alışkanlığı açısından da; çocukların erken dönemde rakam ve harflere aşinalık kazanmalarına, kendi kendilerine resimlere bakarak, hikayeler yaratmalarına olanak sağlamaktadır. Bu durum, okul öncesi dönemdeki çocukların, yazılı materyallere ilgi göstermelerine, bu materyalleri kullanmak istemelerine ve bu sayede okuma alışkanlığı kazanmalarına katkı sağlamaktadır. Bu katkı, ebeveynlerin de teşvikleri ve model olmaları ile pekiştirilerek alışkanlık haline gelmeleri desteklenmektedir.

Toplumsal gelişimi önemli ölçüde etkileyen okuma alışkanlığı, bireylerde küçük yaşlarda kazanılmaya başlanan bir davranıştır. Çocukların okul öncesi dönemde yazı içeren materyallerle karşılaşması ve bu materyallerin anlaşılmasına çalışılması okuma alışkanlığının oluşmasında bir başlangıçtır (Bınarbaşı, 2006; Aktaran: Çakmak ve Yılmaz, 2009:493).

Çocuklarda yazılara ve kitaplara aşinalık kazanma, yazıları anlamlandırabilecek temel becerilerin gelişimi de bu dönemde gerçekleşir. Ayrıca çocukların okumaya karşı ilgilerinin oluşması da okul öncesi dönemdeki gelişmelerden biridir. Çocukta okumaya yönelik bu ilgi, zaman içinde giderek artan bir gereksinime dönüşür ve çeşitli aşamalarda çocuğun hayatında yer alır.

Yapılan bu tür çalışmaların, çocukların gazeteleri algılayışları yönünde olumlu etkiler yaratacakları, okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlıkları

kazanmalarında ve okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmanın bulguları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Anne Babalara Öneriler

- Çocukların gazetelere olumlu bakış açıları geliştirmeleri için aileler çocuklarıyla birlikte, çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkilemeyecek haberleri ve resimleri birlikte inceleyebilirler.
- Çocukların gazeteleri incelemelerine fırsat verebilir, gazetenin yanı sıra çocuklara yönelik hazırlanan süreli yayınlara abone olarak çocukların gelişimlerini destekleyebilirler.
- Çocukların anne babalarını model aldıklarını göz önünde bulundurursak, gelecekte gazete alma ve okuma alışkanlığı kazanmaları için birlikte gazete bayilerine gitmeleri, gazete almaları ve incelemeleri önerilebilir.
- Okuma alışkanlığı kazandırmada, gazetelerin önemli bir yere sahip olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle, ebeveynler, çocuklarına model olarak gazete okuyabilirler ve çocukların da bu alışkanlıkları kazanmalarına destek olabilirler.

Eğitimcilere ve Gazete Editörlerine Öneriler

- Aileler gazeteler ve gazetelerin çocukların gelişimleri açısından önemi konusunda bilinçlendirilebilir, ekonomik durumları elverdiği ölçüde haftada en az bir veya birkaç kez gazete almaları konusunda yönlendirilebilirler.

- Çocukların meraklı oldukları dikkate alınarak, gazeteleri inceleyebilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır. Gazetelerde yer verilecek haber ve resimlerin seçiminde ve yorumunda çocukların da bunları inceleyebilecekleri ve etkilenebilecekleri dikkate alınmalıdır.
- Gazeteler hakkında konuşma, inceleme ve çocukların ilgi, beklenti ve kendi araştırmaları doğrultusunda gazete oluşturma etkinliklerine eğitim ortamlarında yer verilebilir.
- Gazetelerde çocukların ilgi ve beklentilerine yönelik bölüm ve sayfalara düzenli olarak yer verilebilir.
- Eğitimciler ve gazete editörleri koordineli olarak çalışarak, tamamen çocuklara yönelik, çocukların da etkinlik ve haber yapmalarına olanak verecek çalışmalar yapabilirler.
- Gazetelerin, okuma alışkanlığı kazandırmada önemli bir yere sahip olduğu unutulmamalıdır. Bu açıdan bakıldığında, çocukların gazeteleri ellerine alarak inceleyecekleri bilinmelidir. Gazetelerde, çocukların ilgilerini çekecek görseller kullanılarak, onların gazeteye olan ilgileri artırılabilir.
- İlköğretime hazırlık aşamasında olan okul öncesi dönem çocuklarına yönelik olarak, şekil, rakam vb. görsellere daha fazla yer verilebilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma, farklı illerde, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip çocuk ve farklı yaş gruplarında tekrarlanabilir.
- Gazetelerde yer alan haber ve resimlerin çocukların gelişim alanlarını nasıl etkilediği ayrı ayrı incelenebilir.
- Çocuklarla birlikte gazete hazırlama çalışması yapılarak, çocukların nasıl

bir gazeteye sahip olmak istedikleri belirlenebilir ve bu konuda gazete editörleri ile birlikte çalışılabilir.

- Ailelerin gazeteye bakış açıları ve bu durumun çocukların üzerine etkilerini belirlemek amacıyla çalışmalar yapılabilir.
- Gazetelerin, çocukların bilişsel ve dil gelişimlerine olan katkıları incelenebilir.
- Okuma yazma eğitimi ile gazeteler arasındaki ilişkiyi belirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Okuma alışkanlığı kazandırılmasında gazetelerin katkıları araştırılabilir.

KAYNAKÇA

AÇEV, 2002

Aral, N., Kandır, A., Yaşar, M. (2002) ‘Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı’ Ya-Pa, İstanbul

Arslan, Y. (2007) ‘Mümeyyiz Dergisi’ndeki Dini Motiflerin Din Eğitimi Açısından İncelenmesi ’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aydın, A. (2010) ‘Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programına Yönelik Değerlendirmeleri’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bay, N. (2008) ‘Ana Sınıfı Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına İlişkin Yeterlilik Algılarının Belirlenmesi’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Bayram, Z. T. (2009) ‘Resimli Çocuk Kitaplarının Okuma Alışkanlığı Üzerindeki Etkisi’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çakmak, T., Yılmaz, B. (2009) ‘Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığına Hazırlık Durumları Üzerine Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu Örneği’ *Türk Kütüphaneciliği* 23, (3), 489 – 509

Çat, A. (2009) ‘Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Dil Gelişimi İle Annelerin Okuma İlgi Ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çelenk, S. (2003) ‘İlkokuma-Yazma Öğretiminde Kuluçka Dönemi’, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36, (1-2)

- Çetinkaya, C. (2006) ‘Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Darıca, N. (2004) ‘ Okul Öncesi Eğitimciler İçin Etkinlik Dünyası’ Morpa Kültür Yayınları, İstanbul
- Doğdu, M. (2007) ‘Tek Parti Döneminde (1930-1950) Ülkemizdeki Çocuk Dergilerinde Yurttaşlık Bilincinin Oluşturulması’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Durmuş, A. (2007) ‘1897-1910 Yılları Arasında Çıkan Eski Harfli Çocuk Dergilerinin Çeviri Metinleri Üzerine’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Düşek, G. (2008) ‘2006 Yılında Uygulamaya Konulan Okul Öncesi Eğitim Programı Hakkında İlköğretim Müfettişleri, Okul Öncesi Eğitim Veren Kurum Müdürleri ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Gök, A. (2010) ‘ Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojileri Kullanma Durumları Ve Bunun Öğrenci İlgi Ve Dikkat Düzeyine İlişkin Görüşleri’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Güleç, G. (2008) ‘Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları İle İlgili Görüş ve Uygulamaları’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Gültekin, N. O. (2009) ‘ Kadınların Meme Kanseri İlişkin Algıları: Bir Fokus Grup Çalışması’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Güzel, A. (2006) ‘Odak Grup Görüşmesi’ Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- İftar, G.K. (2004) ‘Baş Makale: Özel Eğitimde Fokus Grup Araştırmaları’ Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5 (1) 1 – 7

- Karakuş, I.Ş. (2006) ‘Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Okuma Gelişimine Etkisi’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Karasar, N., (2000) ‘Bilimsel Araştırma Yöntemi-Kavramlar, İlkeler, Teknikler’ Nobel Yayın Dağıtım
- MEB, 2006
- Memduhoğlu, H. B., Topsakal C. (2008) ‘Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Niteliği ve Programlarda Yaşanan Sorunlar’ *Ege Eğitim Dergisi*, (9) 1: 95-129
- Özerkan, Ş. (2011) ‘Çocuk Gelişimi Eğitimi Günleri’ Fatih Üniversitesi, İstanbul
- Poyraz H., Dere, H. (2001) *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara
- Şıvgın, N. (2005) ‘Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Eğitim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri/Denizli İli Örneği’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Şimşek, Ö. (2007) ‘Anasınıfına Devam Eden Çocukların Okuma Olgunluğu Düzeyine Türkçe Dil Etkinlik Programının Etkisinin İncelenmesi’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Tan, C. (2004) ‘Gazete ve Çocuk’
ya2004.yeniasir.com.tr/03/11/index.php3?kat=ana&sayfa=canan_tan&bolum=yazarlar
- Taş, E. (2008) ‘Türkiye’de Çocuk Dergilerinin Çocuk Eğitimine Katkısı Ve Milliyet Kardeş Dergisi’ *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Taşkın, Ö., Şahin, B. (2008) ‘ ‘Çevre’ Kavramı ve Altı Yaş Okul Öncesi Çocuklar’ *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1) 1 - 12
- TDK, 2008
- Tuğluk, İ. H. ve diğerleri (2008) ‘Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma-Yazma Etkinliklerini Uygulamaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi’

(e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/kkefd/article/view/3911/3734)

Tür, G., Turla A. 'Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap' Ya – Pa, İstanbul

Ungan, S. 'Fabl Türünün Çocuk Edebiyatındaki Yeri ve Günümüzde Bu Türden Yararlanma Olanakları' (sbe.dpu.edu.tr/14/105.pdf)

Ünlüer, G. (2005) 'Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi' *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yaman, H.S. (2004) 'Eski Harfli Dergilerden "Çocuklara Mahsus Gazete"' Tahlili Fihrist-İnceleme-Metin' *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yavuzer, H. (2000) 'Okul Çağı Çocuğu' Remzi Kitabevi, İstanbul

Yıldırım, A., Şimşek H. (2006) 'Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri' Seçkin Yayınları, Ankara

Yılmaz, B. (1994) 'Çocuklara Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Ebeveynin Rolü' *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 32:9-13

Yılmaz B., Köse, E., Korkut Ş. (2009) 'Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma' *Türk Kütüphaneciliği*, 23, (1), 22 – 51

<http://bianet.org/bianet/medya/107624-alternatif-cocuk-gazetesi-cikti>

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

AİLELERİN GAZETE ALMA VE KULLANMA İLE İLGİLİ DURUMLARINI İNCELEME FORMU

Sevgili Anne ve Baba,

Bu çalışmada, gazete/dergi haberlerinin çocukların gelişimleri üzerine etkilerini inceleme amaçlanmıştır. Soruları samimi, doğru ve eksiksiz olarak cevaplamanız, çalışmanın güvenilirliği açısından son derece önemlidir. Vereceğiniz bilgiler yalnızca bu araştırmada ve araştırmanın amacına uygun olarak kullanılacaktır. Elde edilen sonuçlar, bu konuda yapılan çalışmalara büyük katkı sağlayacaktır. Sorulara vereceğiniz cevapları seçeneklerden birini (x) işaretleyerek belirtiniz. İlginize teşekkür ederiz.

Özlem YILMAZ
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. KİŞİSEL BİLGİLER

1. ANNENİN;

Eğitim Düzeyi : (1) Okur-Yazar Değil
 (2) İlkokul
 (3) Ortaokul
 (4) Lise
 (5) Yüksekokul

2. BABANIN;

Eğitim Düzeyi : (1) Okur-Yazar Değil
 (2) İlkokul
 (3) Ortaokul
 (4) Lise
 (5) Yüksekokul

II. GAZETE İLE İLGİLİ BİLGİLER

1) Evinize gazete alıyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

2) (Cevabınız ‘Evet’ ise) Hangi sıklıkta alıyorsunuz?

- (a) Her gün
- (b) Haftada Birkaç Gün
- (c) Haftada Bir Defa
- (d) Ayda Bir Defa

3) Gazete haberlerinin çocuğunuzu etkilediğini düşünüyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

7) (Cevabınız ‘Evet’ ise) Çocuğunuzu nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

.....

EK 2: OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ GAZETE İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİ İNCELEME SORULARI

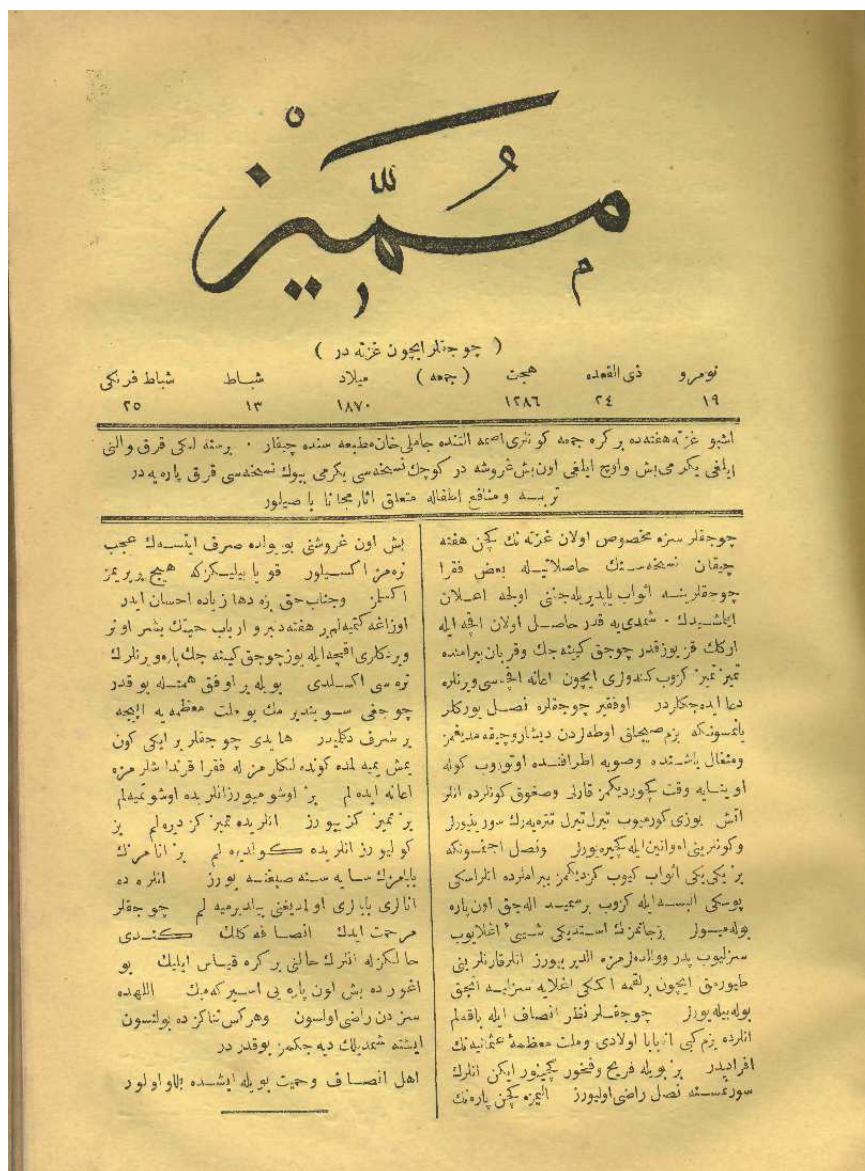
- 1) Gazete nedir?
- 2) Gazetelerin içinde neler olur?
- 3) Gazeteyi kimler yazar/çıkartır?
- 4) Gazeteciler haberleri nereden bulup yazarlar?
- 5) İnsanlar haber vermek için gazetecilere nasıl ulaşırlar?
- 6) Sizce muhabirler gazetede yazı yazabilmek için özel bir okul okuyorlar mı?
- 7) Acaba gazeteciler gazeteleri nasıl yazarlar?
- 8) Gazetede sadece yazılar mı olur?
- 9) Gazeteciler her gün aynı haberleri mi yazarlar?
- 10) Gazeteler nerede satılır?
- 11) Gazetelerde çocuklar için haberler oluyor mu?
- 12) Siz elinize gazete alınca nelere bakıyorsunuz?
- 13) Gazetelerde 'çocuklara özel' bölümler oluyor mu?
- 14) Siz gazetede çocuklar için neler olmasını istersiniz?
- 15) Gazete hazırlanmak isteseydik neye ihtiyacımız olurdu?
- 16) Haberi nereden bulabiliriz?
- 17) Siz gazete çıkarmak isterseniz, gazetenizde hangi haberlere yer vermek istersiniz?

EK 3: Çocuklarla Yapılan Gazete Etkinliğinden Örnekler





EK 4: Çocuklar İçin Hazırlanan Mümeyyiz Gazetesi Örneği



EK 5: İZİN FORMU

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.54.00.05.02.070/ 22157
KONU : Anket Uygulaması

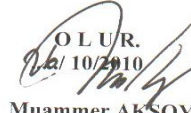
VALİLİK MAKAMINA
SAKARYA

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Okulöncesi öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Özlem YILMAZ; **“Okul Öncesi Dönemde Çocukların Gazetelere Bakış Açıları Üzerinde Proje Tabanlı Eğitimin Etkilerinin İncelenmesi”** konulu anket uygulamasını, İlimiz, Arifiye İlçesi Kazım Karabekir İlköğretim Okulu ve Neviye İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören Okulöncesi öğrencilerine Uygulamak istediklerini; Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 13.10.2010 tarih ve 876 sayılı yazıları ile bildirilmiştir.

Söz konusu anketin dersleri aksatmamak kaydıyla; İlimiz, Arifiye İlçesi Kazım Karabekir İlköğretim Okulu ve Neviye İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören Okulöncesi öğrencilere uygulanması, Yasal gerekliliğin ilgili Okul Müdürlüklerince yerine getirilmesi şartı ile Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir;

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınızı arz ederim.


Murat YAZICI
Milli Eğitim Müdürü


O L U R.
10/10/2010
Muammer AKSOY
Vali a.
Vali Yardımcısı



Resmî Daireler Kampüsü
 B Blok 54290 Adapazarı / SAKARYA
 Tel : 0 264 251 36 14-15-16
 Fax : 0 264 251 36 04
<http://sakarya.meb.gov.tr>
sakaryamem@meb.gov.tr



ÖZGEÇMİŞ

ÖZLEM YILMAZ

Kişisel Bilgiler

Doğum Tarihi : 02. 05.1986

Doğum Yeri : Bulgaristan

Eğitim

İlköğretim : İnönü İlköğretim Okulu (Sinop) / 1993-1995

Faruk Duman İlköğretim Okulu (Ankara) / 1995-1999

Lise : Kalaba Anadolu Kız Meslek ve Kız Meslek Lisesi (Ankara) /
2000-2004 (Yabancı Dil Ağırlıklı Bölüm)

Lisans : Gazi Üniversitesi (Ankara) / 2004-2008

Çalıştığı Kurumlar

- Özel Sistem Bir Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (Ankara) / 2008-2009
- Kazım Karabekir İlköğretim Okulu (Sakarya) / 2009-2011-04-08
- Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi (Karaman) / 2011-

E-posta : ozlemymz-@hotmail.com